

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain ja verotusmenettelystä annetun lain 65 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi elinkeinotulon verottamisesta annettua lakia siten, että yhteisöjen sekä avoimien yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden suorittamien korkomenojen vähennysoikeutta rajoitettaisiin elinkeinotoiminnan tulolähteessä. Rajoitusta sovellettaisiin kotimaisiin ja vastaaviin ulkomaisiin yhteisöihin ja yhtiöihin. Rajoitusta sovellettaisiin sekä kansallisiin että rajat ylittäviin korkosuorituksiin.

Korkomenot saataisiin vähentää täysimääräisesti korkotulojen määrää vastaavalta osin. Jos nettokorkomenot, joilla tarkoitetaan korkotulot ylittäviä korkomenoja, ovat verovuonna enintään 500 000 euroa, ne voitaisiin vähentää kokonaan. Ehdotettu korkomenojen rajoitus olisi yleinen rajoitus ja sen määrä perustuisi velallisen elinkeinotoiminnan tulokseen, johon on lisätty korkomenot, verotuksessa vähennyskelpoiset poistot, rahoitusomaisuuden menetykset ja arvomuutokset sekä konserniavustuslain mukaiset saadut konserniavustukset ja vähennetty annetut konserniavustukset. Nettokorkomenojen ylittäessä mainitun euromäärän nettokorkomenot voitaisiin vähentää siltä osin kuin ne ovat enintään 30 prosenttia edellä kerrotusta oikaistusta elinkeinotoiminnan tuloksesta. Tä-

män 30 prosentin määrän ylittävät nettokorkomenot eivät olisi vähennyskelpoisia. Vähennyskeltottomien nettokorkomenojen määrä olisi kuitenkin enintään etuyhteisyri-tysten välisten nettokorkomenojen suuruinen. Korkovähennysrajoituksia ei sovellettaisi silloin, kun verovelvollinen esittää selvityksen siitä, että verovelvollisen oman pääoman suhde tilinpäätöksen mukaiseen taseen loppusummaan on korkeampi tai yhtä suuri kuin vahvistetun konsernitaseen vastaava suhdeluku. Rajoitussäännöksiä ei sovellettaisi luoto-, vakuutus- ja eläkelaitoksiin sekä eräiltä osin näiden konserniyhtiöihin. Vähennyskeltottomat nettokorkomenot voitaisiin vähentää seuraavien verovuosien tuloista kunkin verovuoden vähennyskelpoisten korkomenojen rajoissa.

Verotusmenettelystä annetun lain 65 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että vähennyskeltotonta nettokorkomenoa koskevaan päätökseen saisi hakea muutosta siltä verovuodelta, jolta syntynyt vähennyskeltotonta nettokorkomenoa päätös koskisi.

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013. Niitä olisi tarkoitus soveltaa ensimmäisen kerran vuodelta 2014 toimitettavassa verotuksessa.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 NYKYTILA.....	3
1.1 Lainsäädäntö, oikeuskäytäntö ja verotuskäytäntö.....	3
Tulolähteet ja korkomenojen vähentäminen muun toiminnan tulolähteessä.....	3
Korkomenojen vähentäminen elinkeinotulolähteessä.....	3
1.2 Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö.....	5
Alankomaat.....	5
Iso-Britannia.....	5
Italia.....	5
Norja.....	6
Ranska.....	6
Ruotsi.....	6
Saksa.....	8
Tanska.....	9
1.3 EU:n lainsäädäntö.....	9
Euroopan unionin toiminnasta solmittu sopimus (SEUT).....	9
Korko- ja rojaltidirektiivi.....	13
1.4 Sopimukset kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi.....	13
1.5 Nykytilan arviointi.....	15
2 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	16
2.1 Tavoitteet.....	16
2.2 Toteuttamisvaihtoehdot.....	16
2.3 Keskeiset ehdotukset.....	17
3 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	19
3.1 Taloudelliset vaikutukset.....	19
3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	19
4 ASIAN VALMISTELU.....	19
4.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	19
4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	19
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	21
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	21
1.1 Laki elinkeinotulon verottamisesta.....	21
1.2 Laki verotusmenettelystä.....	24
2 VOIMAANTULO.....	24
LAKIEHDOTUKSET.....	25
Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta.....	25
Laki verotusmenettelystä annetun lain 65 §:n muuttamisesta.....	27
LIITE.....	28
RINNAKKAISTEKSTI.....	28
Laki verotusmenettelystä annetun lain 65 §:n muuttamisesta.....	28

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

1.1 Lainsäädäntö, oikeuskäytäntö ja verotuskäytäntö

Tulolähteet ja korkomenojen vähentäminen muun toiminnan tulolähteessä

Luonnollisten henkilöiden ja yhteisöjen tulot jaetaan tulolähteisiin. Tulolähteitä ovat elinkeinotoiminnan, maatalouden ja muun toiminnan tulolähteet. Elinkeinotoiminnan tulolähteen tuloa verotetaan elinkeinotulon verottamisesta annetun lain (360/1968), jäljempänä *elinkeinoverolaki*, mukaan maatalouden tulolähteen tuloa verotetaan maatalouden tuloverolain (543/1967) mukaan ja muun tulolähteen tuloa verotetaan tuloverolain (1535/1992) mukaan. Kunkin tulolähteen verotettava tulo lasketaan erikseen ja tappio vahvistetaan tulolähteittäin.

Esimerkiksi yhteisöillä muun toiminnan tulolähteeseen voivat kuulua korkotulot, luovutusvoitot ja vuokratulot. Laajaakin vuokraustoimintaa voidaan verottaa muun toiminnan tulolähteessä. Päätöksessä KHO 1988 B 508 julkisesti noteeratun kiinteistösiirtoyhtiön toimintaa ei pidetty elinkeinoverolain mukaan verotettavana. Päätöksessä KHO 10.11.2000 T 2885 noteeratun yhtiön toimintaa verotettiin kuitenkin elinkeinoverolain mukaan, kun toimintaan kuului vuokrattavien teollisuus-, liike- ja konttorikiinteistöjen jaostaminen ja aktiivinen kiinteistöhallinta.

Tuloverolain 29 §:n 2 momentin mukaan yhteisön ja yhteisöyhteyden muun tulolähteen tuloa verottamisessa noudatetaan soveltuvin osin pääomatulon laskemista koskevia säännöksiä. Tuloverolain 54 §:n mukaan verovelvollisella on oikeus vähentää tuloa hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneet menot, joihin ei kuitenkaan lueta korkomenoja. Yhteisöjen muun tulolähteen tuloa hankkimiseksi otetun velan korko vähennetään tuloverolain 58 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan tuloa hankkimisvelkana.

Korkomenojen vähentäminen elinkeinotulolähteessä

Elinkeinoverolaissa korkomenojen vähennysoikeus on laaja. Elinkeinoverolain 7 §:n mukaan elinkeinotulolähteessä ovat vähennyskelpoisia tuloa hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot ja menetykset. Elinkeinoverolain 18 §:n 1 momentin 2 kohdassa on erityissäännös korkomenojen vähennyskelpoisuudesta. Säännöksen mukaan elinkeinotoiminnasta johtuneen velan korko on vähennyskelpoinen silloinkin, kun korko riippuu liikkeen tuloksesta. Elinkeinoverolain 23 §:n mukaan korko on sen verovuoden kulu, jolta se suoritetaan. Elinkeinoverolain 16 §:n 2 kohdan mukaan verovapaan tuloa hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita menoja ei saa vähentää. Vähennyskelpoisista on kuitenkin verovapaan tuloa ylittävää osuutta menoista. Verovapaaseen tuloon kohdistuvien menojen vähennysrajoituksen ei ole katsottu elinkeinoverolaissa koskevan korkomenoja, koska korkoa ei pidetä tietyn tuloerän hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneena menona.

Kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta annetun lain (1552/1995), jäljempänä *menetelmälaki*, 7 §:n 2 momentissa todetaan, että vieraasta valtiosta saadun verovapaan tuloa hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneet menot ja korot eivät ole vähennyskelpoisia. Säännöksessä viitataan niihin ulkomailta saatuihin tuloihin, jotka ovat Suomessa verovapaita, koska tuloihin sovelletaan kaksinkertaisen verotuksen poistamisessa vapautusmenetelmää. Lisäksi lainkohdassa säädetään erikseen, että yhteisö voi vähentää verovapaaseen osinkotuloon kohdistuvat menot ja korot. Käytännössä menetelmälain säännös rajoittaa vain harvoin elinkeinoverolaissa säädettyä korkomenojen vähennysoikeutta.

Suomessa ei ole erityisiä verosäännöksiä, jotka rajoittaisivat kotimaisen yhteisön oikeutta vähentää verotuksessaan Suomessa rajoitetusti verovelvollisena pidettävältä otetun velan korkomenoja, vaan korkomenojen vä-

hentämisessä sovelletaan edellä kerrottuja elinkeinoverolain ja menetelmälain säännöksiä. Korkeimman hallinto-oikeuden päätöksissä KHO 1983 II 515 ja KHO 1999:19 on katsottu, että verosopimustilanteissa rajoitettusti verovelvolliselle maksettujen korkojen vähentämistä ei voitu rajoittaa enempää kuin maksettaessa korkoja yleisesti verovelvolliselle velkojalle, kun Suomen ja velkojan asuinvaltion välillä oli verosopimus, jossa oli erityinen syrjäntäkieltoartikla. Suomessa on myös eräitä korkeimman hallinto-oikeuden päätöksiä, joissa on hyväksytty tietty ennakkoratkaisuhakemuksessa esitetty oman ja vieraan pääoman suhdeluku. Päätöksessä KHO 1999:19 vieraan ja oman pääoman suhdeluku oli 15:1. Päätöksessä KHO 19.2.1986 T 642 otettiin huomioon oman ja vieraan pääoman suhde, emo- ja tytäryhtiön välisten lainojen lyhentäminen ja korkotasoa verrattiin oman pääomanehtoiselle sijoitukselle Suomen olosuhteissa yleisesti maksettuihin osinkoon. Euroopan unionin tuomioistuimen tuomioita on tulkittu siten, että Suomessa ei voida rajoittaa Euroopan unionin jäsenvaltiosta, jäljempänä *EU-valtio*, tai Euroopan talousalueelta, jäljempänä *ETA*, saadun vieraan pääoman sijoitusten korkojen vähennyskelpoisuutta. Rajoitus olisi eurooppaoikeuden ja vuonna 1992 Euroopan talousalueesta solmitun sopimuksen, jäljempänä *ETA-sopimus*, vastainen, jos vastaavaa rajoitusta ei sovelleta kotimaisten tahojen välillä.

Korkomenon vähennyskelpoisuus edellyttää Suomessa, että korko on markkinaehtoinen. Korko on markkinaehtoinen, kun se vastaa riippumattomien osapuolten välistä korkoa. Korkon määrään ja maksuun voi soveltaa verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995), jäljempänä *verotusmenettelylaki*, 31 §:n mukainen siirtohinnoitteluoikaisu, kun velkoja ja velallinen ovat etuyhteydessä, velkasuhteessa on sovellettu ehtoja, jotka poikkeavat riippumattomien osapuolten välisistä ehdoista ja verovelvollisen verotettava tulo on sovellettujen ehtojen takia jäänyt pienemmäksi tai tappio muodostunut suuremmaksi kuin se olisi ollut, jos poikkeavaa hinnoittelua ei olisi sovellettu.

Siirtohinnoitteluoikaisu soveltuessa verovelvollisen tuloon lisätään määrä, joka olisi kertynyt, jos toimenpiteen, esimerkiksi vel-

kasuhteen, ehdot olisivat vastanneet riippumattomien osapuolten välistä sopimusta. Verotuskäytännössä etuyhteysyritykseltä saatua vieraan pääoman rahoitusta on saatettu verotusmenettelylain 31 §:n perusteella pitää luonteeltaan oman pääomanehtoisena sijoituksena. Tällaiselle sijoitukselle maksettua korvausta ei ole pidetty Suomen verotuksessa vähennyskelpoisena menona. Näistä tilanteista ei ole julkaistua oikeuskäytäntöä.

Verotusmenettelylain 28 §:n säännöstä veron kiertämisestä voidaan soveltaa silloin, kun olosuhteelle tai toimenpiteelle annettu oikeudellinen muoto ei vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta. Säännös soveltuu myös silloin, kun kauppahinta, muu vastike tai suoritusaika on sopimuksessa määrätty tai muuhun toimenpiteeseen on ryhdytty ilmeisesti suoritettavasta verosta vapautumisen tarkoituksessa. Verotusmenettelylain 28 §:ää on sovellettu muun muassa päätöksessä KHO 1988 B 567 etuyhteydessä tehtyihin osakekauppoihin ja päätöksessä KHO 1997:101 taseyhtiöjärjestelyihin. Veron kiertämissäännöksen soveltaminen voi olla mahdollista etuyhteydessä olevien yhtiöiden välisissä toimissa esimerkiksi silloin, kun alitai ylihinnointelua on käytetty säännöksen mukaisesti ilmeisesti verosta vapautumisen tarkoituksessa. Veron kiertämissäännöksen edellytykset eivät kuitenkaan aina täyty, kuten päätöksessä KHO 2008:6, jossa veron kiertämissäännöstä ei sovellettu eikä yhtiöjärjestysmääräyksen mukaisten erilajisten osakkeiden osinkoa pidetty palkkana, kun osingon määrä perustui lääkäriyhtiössä tietyssä osakelajissa kunkin lääkäriosakkaan yhtiölle kerryttämään toimintatulokseen. Verotuskäytännössä, esimerkiksi konsernin sisäisissä yritysjärjestelyissä, syntyneiden korkomenojen vähennyskelpoisuus on saatettu hylätä verotusmenettelylain 28 §:n perusteella. Tällöin järjestely on katsottu toteutetun verotuksellisista syistä ja ilmeisesti verosta vapautumisen tarkoituksessa. Julkaistua oikeuskäytäntöä ei ole näistä tilanteista. Veronkiertämissäännöksen lisäksi oikeuskäytännössä on joissain tilanteissa sovellettu verotusmenettelylain 29 §:n säännöstä peitelystä osingosta.

1.2 Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö

Alankomaat

Alankomaissa korkojen vähennysoikeutta voidaan rajoittaa muun muassa yleisillä veronkiertosäännöksillä, erityisillä korkovähennysoikeuden rajoitussäännöksillä ja alikapitalisointisäännöksellä.

Alikapitalisointisäännöksessä tarkastellaan oman ja vieraan pääoman suhdetta. Säännös soveltuu vain, jos verovelvollinen kuuluu yhtiöoikeudelliseen konserniin. Siviilioikeudellisten säännösten mukaan konserni muodostuu yleensä silloin, kun kyseessä on enemmistöosakkeenomistus. Alikapitalisointisäännösten mukaan verovelvollinen voi valita vieraan ja oman pääoman suhteeseen perustuvan 3:1 säännön tai konsernin vieraan ja oman pääoman suhdelvun soveltamisen, jäljempänä *konsernitesti*, välillä. Korkojen vähennysoikeutta rajoitetaan, jos vieraan ja oman pääoman suhde ylittää 3:1 eli velka on yli kolme kertaa oman pääoman määrä.

Rajoitusta sovelletaan sekä etuyhteisyryksiltä että muilta saatuihin lainoihin. Suhdeluvun ylittävien lainojen korkomenot voidaan kuitenkin aina vähentää 500 000 euroon saakka. Vaihtoehtoisesti verovelvollinen voi valita konsernitestin. Konserniin luetaan myös ulkomaiset yhtiöt. Konsernin suhdeluku määritetään konsolidoidun taloudellisen tilinpäätöksen perusteella, jossa otetaan huomioon tytäryhtiöt, joiden kanssa emoyhtiö muodostaa verotettavan kokonaisuuden (fiscal unity) sekä yhtiöt, joita pidetään verotuksessa läpivirtausyhtiöinä ja joissa emoyhtiöllä on omistusosuus. Konsernin suhdelukua käytettäessä ei sovelleta 500 000 euron korkovähennysrajaa eikä 1:3 suhdelukua käytettäessä sovellettavaa vieraan pääoman määritelmää.

Yritysverotuksessa tehdään ensin mahdollinen velan luokittelu omaksi pääomaksi ja sen jälkeen sovelletaan alikapitalisointisäännöksiä. Omaksi pääomaksi verotuksessa luokiteltuja velkainstrumentteja pidetään omana pääomana arvioitaessa 3:1 säännön soveltuvuutta. Verotuksellisella velan luokittelulla omaksi pääomaksi ei ole välttämättä vaikutusta, jos korkojen vähennysoikeutta rajoitetaan konsernitestillä.

Alikapitalisointisäännöksellä korkoja voidaan kuitenkin rajoittaa enintään määrään, joka vastaa etuyhteisyryksiltä saatujen lainojen tai niiden takaamien lainojen korkoja. Vähennyskelvottomia korkomenoja ei voida vähentää tulevina vuosina. Korkotulo on veronalaista lainanantajalle, vaikka korkomeno olisi vähennyskelvoton velalliselle.

Alankomaissa rajoitetaan 1.1.2012 lähtien yrityshankintoja tekevien holdingyhtiöiden oikeutta vähentää korkomenoja, kun ne hankkivat toisen yhtiön osakkeita ja hankkiva yhtiö ja kohdeyhtiöt muodostavat Alankomaissa verotettavan kokonaisuuden (fiscal unity). Holdingyhtiöiden korkovähennystä rajoitetaan hankintamenon ja hankintavelan suhteella. Hankintavelka ei saa olla hankintavuonna yli 60 prosenttia hankintamenosta. Prosenttiosuus pienenee vuosittain 5 prosenttia 25 prosenttiin saakka. Rajoitusta sovelletaan, jos korko on yli miljoona euroa ja maksettu korko on suurempi kuin kohdeyhtiön voitot.

Iso-Britannia

Korkovähennys voidaan jättää hyväksymättä Ison-Britannian verotuksessa, jos korkoa pidetään voitonjakona. Isossa-Britanniassa ei ole erityisiä alikapitalisointisäännöksiä. Alikapitalisointisäännöstö on osa siirtohinnoittelua. Korkovähennys jätetään hyväksymättä, jos korko ei ole markkinaehtoinen. Lisäksi Isossa-Britanniassa on erityisiä säännöksiä, joilla puututaan muun muassa double dipping -tilanteiden sekä verotuksellisten hybridiyhtiöiden ja -instrumenttien verotukseen. Ison-Britannian yritysverotuksessa korkovähennys voidaan hylätä myös, jos järjestelyn ainoana tai pääasiallisena tarkoituksena on Ison-Britannian yhteisöveron välttäminen.

Italia

Italiassa korkojen vähennysoikeutta voidaan rajoittaa, jos korkotulon saaja on välittömästi tai välillisesti Euroopan unionin ulkopuolella asuvien henkilöiden määräysvallassa. Erityisen matalan verotuksen valtioita koskevan säännösten mukaan korkojen vähennysoikeutta voidaan rajoittaa, jos niitä

maksetaan toimista, jotka on solmittu muualla kuin Euroopan unionin jäsenvaltiossa asuvan edullisesta verokannasta hyötyvän yhtiön kanssa. Korkojen vähentäminen voidaan kuitenkin sallia muun muassa liiketaloudellisten syiden perusteella.

Korkovähennysrajoitusten mukaan korkomenot voidaan vähentää täysimääräisesti korkotulojen määrään asti. Korkotulot ylittäviä korkomenoja eli nettokorkomenoja voidaan vähentää enintään 30 prosenttia EBITDA:sta. EBITDA on tulos ennen korkoja, veroja, poistoja ja kuoletuksia (earnings before interest, taxes, depreciation and amortization). Tämän 30 prosentin rajan ylittävät korkomenot voidaan vähentää tulevina vuosina. Jos yrityksiin sovelletaan kansallista verotettavan tulon konsolidointia, yhden yrityksen 30 prosentin rajan ylittävät korkomenot, voidaan tietyin edellytyksin vähentää konsolidoidusta verotettavasta tulosta. Edellytyksenä on, että muut konsolidoitavat yhtiöt eivät käytä omaa 30 prosentin rajaansa omien korkojensa vähentämiseen ja raja on muiden konsolidoitavien yhtiöiden käytettävissä samana verovuotena. Vähennyskelvotonta korkomenoa vastaavaa tuloa ei pidetä saajan verotuksessa osinkotulona, joten tulo on saajalle veronalaista myös siltä osin kuin maksajalla ei ole oikeutta vähentää korkomenoja.

Norja

Norjassa ei ole erityisiä alikapitalisointisäännöksiä. Vieras pääoma voidaan kuitenkin luokitella omaksi pääomaksi, jos otettu velka ja maksettu korko eivät ole markkinaehtoisia. Tällöin korko luetaan osingoksi ja se on verotuksessa vähennyskelvoton. Käytännössä vieraan pääoman uudelleen luokittelua ei tehdä, jos oman ja vieraan pääoman suhde on 20:80.

Ranska

Ranskan alikapitalisointisäännöksiä sovelletaan etuyhteydessä oleviin yhtiöihin. Säännöksiä sovelletaan tietyin poikkeuksin myös kolmannelta osapuolelta otetun lainan korkoon, jos etuyhteysosapuoli tai joku muu kolmas osapuoli, jolla on etuyhteysyrityksen vakuus, on antanut lainalle vakuuden. Yhtiöiden katsotaan olevan etuyhteydessä silloin, kun toinen yhtiö omistaa toisen yhtiön pääomasta välittömästi tai välillisesti vähintään 50 prosenttia tai toisella yhtiöllä on tosiasiallinen määräysvalta toisessa yhtiössä. Etuyhteyttä arvioitaessa otetaan huomioon myös kolmannen yhtiön välitön tai välillinen määräysvalta.

Vähennysrajoituksessa tarkastellaan velan ja oman pääoman suhdetta 1,5:1, ylittääkö etuyhteydessä oleville yrityksille maksettujen korkojen määrä 25 prosenttia yhtiön tuloksesta ennen veroja, määrää, jolla etuyhteysyrityksille maksetut korot ylittävät niiltä saadut korot, poistoja ja tiettyjä leasingmaksuja ja etuyhteysosapuolilta saatujen korkojen määrää. Edellä mainituista rajoista korkeimman ylittävät korot eivät ole vähennyskelpoisia, mutta ne voidaan vähentää seuraavina vuosina. Seuraaville vuosille siirtyvä korkovähennys pienenee kuitenkin vuosittain viisi prosenttia toisesta vähennysvuodesta alkaen. Korkovähennysrajoituksia ei sovelleta muun muassa, jos yhtiön kaikki velat etuyhteydessä olevilta tahoilta ja muilta eivät ylitä koko konsernin maailmanlaajuisia velkoja, rahalaitosten lainanottoon, rahalaitosten väliseen lainanottoon sekä konsernin keskitettyyn varojen hallintaan. Lisäksi korkovähennysrajoituksia ei sovelleta tiettyihin taloudellisiin transaktioihin ja pieniin transaktioihin, joissa korko on alle 150 000 euroa.

Vuodesta 2012 lähtien Ranskassa ei voida vähentää osakehankinnan rahoituskustannuksia, jos hankkiva yhtiö ei voi osoittaa, että osakkeisiin liittyvät päätökset tekee tosiasiasa hankkiva yhtiö tai toinen samaan taloudelliseen ryhmään kuuluva yhtiö, joka on perustettu Ranskassa. Lisäksi rahoituskulujen vähentäminen edellyttää, että hankitun yhtiön määräysvaltaa harjoittaa tosiasiasa hankkiva yhtiö tai sen tytäryhtiö. Sääntöä ei sovelleta, jos osakkeiden arvo ei ylitä miljoonaa euroa, hankintaa ei ole rahoitettu lainalla tai velkasuhde konsernissa, johon yhtiö kuuluu, on suurempi tai samansuuruinen kuin yhtiön oma velkasuhde.

Ruotsi

Ruotsissa verovapaaseen tuloon kohdistuvia korkomenoja ei saa vähentää. Siellä ei ole

voimassa yleisiä korkovähennysrajoituksia. Vuodesta 2009 lähtien Ruotsissa voimassa olleet korkovähennysoikeutta rajoittavat säännökset ovat tuloverolain (inkomstskattelagen) 24 luvun 10 a – 10 e §:ssä. Säännösten mukaan yritykset eivät voi vähentää etuhyteydessä olevalta yhtiöltä otetun velan korkoja, kun laina on otettu omistussuuden hankkimiseksi etuhyteisytykseltä. Yrityksellä tarkoitetaan oikeushenkilöitä ja ruotsalaisia handelsbolag -yhtiöitä. Rajoitukset koskevat myös rajoitetusti verovelvollisten kiinteitä toimipaikkoja Ruotsissa. Rajoitus ei koske tilanteita, joissa korkokulua vastaavaa tuloa olisi verotettu vähintään 10 prosentin verokannalla, jos yritys olisi saanut vain korkomenoa vastaavan tulon, jäljempänä *10 prosentin sääntö*, tai tilanteita, joissa omaisuuden hankinta ja velka voidaan perustella pääasiallisilla liiketaloudellisilla syillä, jäljempänä *venttiilisääntö*.

Ruotsin verohallinto Skatteverket on tehnyt voimassa olevista korkovähennysoikeuden rajoitussäännöksistä kaksi selvitystä, toisen vuonna 2008 ja toisen vuonna 2011. Skatteverket toteaa 14.3.2011 selvityksessään ”Ränteavdrag i företagssektorn—Fortsatt kartläggning”, että Ruotsissa vuonna 2009 voimaan tulleilla korkovähennysten rajoitussäännöksillä on ollut vaikutusta, mutta se on kuitenkin ollut odotettua pienempi. Erityisesti 10 prosentin säännöllä on ollut ei-toivottuja vaikutuksia. Konsernien sisäisiä korkoja on maksettu valtioihin, joissa korkotulon saajaa on verotettu vähintään 10 prosenttia. Skatteverket ehdotti Ruotsissa tältä osin, että 10 prosentin sääntöä ei sovellettaisi, jos liike-toimeen, josta korkomeno on syntynyt, on ryhdytty pelkästään tai pääasiassa verosyistä.

Ruotsin Skatteverket on jo vuonna 2008 kiinnittänyt huomiota siihen, että korkovähennysrajoituksia pitäisi soveltaa sääntelyssä mainittujen omistussuukien hankintojen lisäksi lainasaamisiin. Vuoden 2011 selvityksessä Skatteverket toteaa, että voimassa olevia rajoitussäännöksiä ei sovelleta esimerkiksi osingonjakoa varten otettuihin lainoihin eikä konsernin sisäisten saamisten hankkimiseen. Säännöksiä ei sovelleta myöskään veroetujen saavuttamiseen valuuttakurssimuutoksilla ja valuuttakurssitappioilla, kun valuuttakurssivoittoa saavaa osapuolta ei vero-

teta voitosta. Lisäksi Ruotsia käytetään Skatteverketin mukaan konsernin sisäisen lainauksen läpikulkuvaltiona.

Ruotsin korkein hallinto-oikeus Högsta förvaltningsdomstolen, jäljempänä HFD, on antanut vuonna 2011 tuomiot HFD 2011-11-30, mål nr 4348-10, mål nr 4797-10, mål nr 4798-10, mål nr 4800-10, mål nr 7648-09 ja mål nr 7649-09. Tuomioissa on otettu kantaa muun muassa Ruotsin korkovähennysoikeutta rajoittavien säännösten eurooppaoikeuden ja verosopimusten mukaisuuteen, 10 prosentin sääntöön ja venttiilisääntöön.

Asioissa 4797-10, 4798-10, 4800-10 ja 7648-09 HFD katsoi, että Euroopan unionin tuomioistuimen asiassa C-397/09, Scheuten Solar Technology, jäljempänä *asia Scheuten Solar*, antaman tuomion perusteella korkovähennysrajoitukset eivät ole ristiriidassa korko- ja rojaltidirektiivin kanssa. HFD arvioi myös korkovähennysrajoitussäännösten yhteensopivuutta Euroopan unionin toiminnasta solmitun sopimuksen, jäljempänä *SEUT*, 49 artiklan sijoittautumisvapauden kanssa. HFD totesi, että kielletystä rajoituksesta voi olla kysymys silloinkin, kun säännökset eivät suoraan kohdistu ulkomaiseen korkotulon saajaan, mutta merkitsevät kuitenkin käytännössä sitä, että tällaisia maksuja syrjitään. HFD katsoi, että kielletty rajoitussäännös saattaisi olla 10 prosentin sääntö. HFD viittasi Euroopan unionin tuomioistuimen tuomioon asiassa C-324/00, Lankhorst-Hohorst, jäljempänä *asia Lankhorst-Hohorst*, ja katsoi, että siinä oli kyse samantapaisista Saksan säännöksistä kuin Ruotsin säännökset. Saksan säännöksissä ei kuitenkaan kiinnitetty huomiota siihen, miten korkotulon saajaa verotettiin kotivaltiossaan. Ruotsin säännökset eivät edellytä, että korkotuloja verotettaisiin Ruotsissa, vaan 10 prosentin säännön mukaan korkovähennys voidaan tehdä myös silloin, kun korko verotetaan ulkomaisen vastaanottajan kotivaltiossa. Asia Lankhorst-Hohorst ei ole siten HFD:n mukaan suoraan rinnastettavissa Ruotsin sääntelyyn. HFD totesi myös, että asiassa C-231/05, Oy AA, jäljempänä *asia Oy AA*, konserniavustuksen vähentämisen edellytykseksi voitiin Suomessa asettaa se, miten konserniavustusta käsiteltiin vastaanottajan kotivaltiossa. HFD piti tätä merkityksellisenä myös arvioitaessa muita

vähennyssäntöjä kuin konserniavustussääntöksiä. HFD katsoi lisäksi viitaten tuomioon asiassa C-403/03, Schempp, jäljempänä *asia Schempp*, että negatiiviset verotukselliset seikat, jotka ovat seurausta jäsenvaltioiden lainsäädännöllisistä eroista, eivät ole ristiriidassa sijoittautumisvapauden kanssa. HFD piti korkovähennysrajoituksen soveltamista silloin, kun korkoja maksetaan tosiasialliselle edunsaajalle valtioon, jossa niitä verotetaan alle kymmenellä prosentilla, ja korkovähennyksen sallimista silloin, kun edunsaaja on Ruotsissa ja sitä verotetaan täydellä yhteisöverolla, jäsenvaltioiden lainsäädännöstä johtuvana erona. HFD ei pitänyt korkovähennysrajoitusta sijoittautumisvapauden rajoittamisena. HFD ei pyytänyt asiasta Euroopan unionin tuomioistuimen ennakkoratkaisua.

Asiassa 4798-10 HFD tarkasteli Ruotsin ja Belgian välisen verosopimuksen 24 artiklan vaikutusta korkovähennysrajoitusten soveltamiseen. Verosopimuksen mukaan belgialaiselle yritykselle maksetun koron on oltava samalla tavalla vähennyskelpoinen kuin ruotsalaiselle yhtiölle maksettu korko. HFD:n mukaan vähennysoikeus on samanlainen, joten korkovähennysrajoitukset eivät ole ristiriidassa 24 artiklan kanssa.

Asioissa 4800-10 ja 7648-09 HFD pysytti Skatterättsnämndin päätökset arvioidessaan 10 prosentin sääntöä. HFD katsoi, että Belgiassa nettovarallisuuden perusteella tehtävä laskennallinen niin sanottu Notional interest deduction -vähennys, jäljempänä *NID-vähennys*, on otettava huomioon ”voitonjakovähennyksenä”, kun arvioidaan, onko korkomenoa vastaavaa tuloa verotettu edunsaajan asuinvaltiossa vähintään kymmenellä prosentilla. NID-vähennys on yhtiön nettovarojen perusteella tehtävä laskennallinen verovähennys.

Asiassa 4348-10 HFD tarkasteli sitä, milloin venttiilisäännön edellytyksenä olevat liikeloudelliset syyt ovat olemassa. Asiassa etuyhteisyrittäjien välistä omistussuosuuksien hankintaa edelsi ulkopuoliselta tehty hankinta. Etuyhteisyrittäjien välinen hankinta oli ajallisesti ja muutoinkin vain yksi toimi, jolla hankittu yritys tuli etuyhteisyyteen. HFD katsoi, että korkovähennysrajoituksia ei ollut sovellettava tässä tilanteessa. Asioissa 4797-10, 4798-10, 4800-10 ja 7649-09 kyse oli

täysin sisäisistä omistussuosuuksien kaupoista. HFD katsoi, että asioissa ei ollut korkovähennysrajoituksesta vapauttavia pääasiallisia liikeloudellisia syitä. HFD katsoi, että sisäisissä omistussuosuuksien hankinnoissa venttiilisäännön soveltamisen on oltava erittäin suppeaa.

Ruotsin voimassa olevassa korkovähennysoikeutta rajoittavassa sääntelyssä voidaan edellä kerrotun perusteella pitää ongelmallisena muun muassa korkovähennyksen rajoittamista vain niihin konsernin sisäisiin lainoihin, jotka ovat syntyneet hankittaessa omistussuosuuksia etuyhteisyrittäjiltä sekä 10 prosentin säännön ja venttiilisäännön tulkintaa. Ruotsin hallitus ilmoitti syksyllä 2011, että korkovähennyssäntöksiä tiukennetaan. Hallitus lähetti maaliskuussa 2012 lausunnoille esityksen, jossa korkovähennysoikeutta rajoitetaan entisestään Ruotsin veropohjan suojelemiseksi. Lisäksi Ruotsin yritysvero-työryhmä tarkastelee vielä erikseen yleisellä tasolla korkovähennysrajoituksia loppuraportissaan, joka annetaan viimeistään 1.11.2013. Ruotsin hallituksen esityksessä ehdotetaan, että voimassa oleva korkovähennysrajoitus laajennetaan kaikkiin etuyhteydessä annettuihin velkoihin eikä ETA-valtioiden ulkopuolella matalan verotuksen valtioissa oleville muille kuin verosopimusvaltioissa asuville tulonsaajille maksettua korkomenoja saisi vähentää. Lisäksi korkovähennysoikeutta voitaisiin rajoittaa, vaikka tulo tosiasiallisen edunsaajaa verotetaan vähintään 10 prosentilla, jos korkomenojen voidaan osoittaa muodostuneen sen takia, että veroa voitaisiin välttää. Hallituksen esitykseen sisältyy myös eräitä muita muutosehdotuksia. Muutosten olisi tarkoitus tulla voimaan 1.1.2013.

Saksa

Saksassa on yleinen korkovähennysrajoitus. Rajoitusta sovelletaan myös silloin, kun koron maksajan ja tulo saajan välillä ei ole etuyhteyttä. Rajoitusta sovelletaan Saksassa asuviin yhtiöihin, ulkomaisten yhtiöiden kiinteisiin toimipaikkoihin Saksassa ja yhtymiin, joilla on saksalainen sivuliike. Rajoituksen mukaan nettokorkomenoja ei saa vähentää siltä osin kuin ne ylittävät 30 prosenttia verotuksellisesta EBITDA:sta. Saksan

konserniverotuksessa (Organschaft) 30 prosentin rajaa sovelletaan tuloverotuksellisessa konsernissa emoyhtiön tasolla verotuskonsernin EBITDA:n perusteella. Vähennysrajoituksen alaisia korkomenoja ei luokitella osingoksi ja ne voidaan vähentää tulevina vuosina ilman aikarajoitusta. Vuodesta 2010 lähtien käyttämätön EBITDA on voitu siirtää eteenpäin enintään viisi vuotta.

Saksassa korkovähennysrajoitusta ei sovelleta, jos nettokorkomenot ovat vuodessa enintään kolme miljoonaa euroa, yhtiö ei kuulu konserniin, joka voitaisiin konsolidoida kansainvälisten tilinpäätösstandardien, jäljempänä IFRS, mukaan tai yrityksen oman pääoman suhde yrityksen kirjanpidon mukaiseen taseen loppusummaan on korkeampi tai yhtä suuri kuin konsernin vastaava suhdeluku tai alittaa konsernin suhdeluvun enintään kahdella prosentilla. Kolmen miljoonan rajaa sovellettaessa kaikki korkomenot saattavat olla vähennyskelvottomia, jos 30 prosentin rajoitus soveltuu.

Esimerkki

Nettokorkomenot ovat neljä miljoonaa euroa. Verotuksellinen EBITDA on nolla, jolloin 30 prosentin rajan mukaan neljän miljoonan euron korkomenot ovat kokonaisuudessaan vähennyskelvottomat.

Tarkasteltava konsernitase on kaupallisen lainsäädännön mukainen konsernitase, jota muokataan tietyltä osin, jotta se saadaan vertailukelpoiseksi yksittäisen yhtiön taseen kanssa. Käytettävä konsernitase on voitu laatia IFRS:n, yksittäisen Euroopan unionin jäsenvaltion kaupallisen lainsäädännön tai US GAAP:n mukaan. Korkovähennysrajoitusta sovelletaan Saksassa kuitenkin, jos konserniyhtiö on saanut etuyhteydessä olevalta yhtiöltä lainoja ja lainojen korot ovat yli kymmenen prosenttia velallisen korkomenoista.

Tanska

Tanskassa on yleinen korkovähennysoikeutta rajoittava alikapitalisointisäännös. Rajoitusta sovelletaan, kun koron maksajana on Tanskassa yleisesti verovelvollinen yhtiö tai rajoitetusti verovelvollisen yhtiön kiinteä

toimipaikka. Rajoituksia sovelletaan vain etuyhteydessä olevien osapuolten välisiin korkomenoihin, kun velka on yli 10 miljoonaa DKK:ta. Osapuolten välillä on etuyhteys muun muassa silloin, kun välitön tai välillinen omistus osakepääomasta tai oikeus äänivallasta on yli 50 prosenttia. Tanskalainen lainantaja ei ole verovelvollinen saamastaan korosta, jos sen maksanut tanskalainen velallinen ei voi vähentää korkomenoa verotuksessaan. Tätä periaatetta ei sovelleta kolmansien osapuolten myöntämiin lainoihin ja etuyhteyksyritysten takaamiin lainoihin.

Etuyhteydessä maksettujen korkojen vähennysoikeutta rajoitetaan, kun yhtiön vieraan ja oman pääoman suhde ylittää 4:1 verovuoden lopussa. Korkojen lisäksi tällaisten velkojen pääomatappiot ovat vähennyskelvottomia. Suhdeluvun ylittävät korot voidaan vähentää, jos yritys osoittaa samanlaisten korkojen olevan vähennyskelvottomia muiden kuin etuyhteydessä olevien osapuolten välillä.

Lisäksi sovelletaan kahta rajoitusta riippumatta siitä, onko laina saatu etuyhteydessä olevalta osapuolelta vai ei. Ensiksi nettokorkomenojen vähennysoikeus rajoitetaan enintään määrään, joka saadaan kertomalla lainsäädännössä luetellut yhtiön liiketoiminnan varojen verotusarvot tietyllä prosentiosuudella. Vuonna 2011 prosenttiosuus oli 4,5. Toiseksi nettokorkomenot ovat vähennyskelvottomia siltä osin kuin ne ylittävät 80 prosenttia vuosittaisesta verotettavasta tulosta ennen korkoja ja veroja (EBIT). Nettokorkomenot, jotka ovat alle 21,3 milj. DKK:ta, voidaan kuitenkin vähentää edellä mainituista prosenttirajoituksista huolimatta. Vähennyskelvottomia korkomenoja ei pidetä kansallista lainsäädäntöä tai kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehtyjä sopimuksia sovellettaessa osinkona.

1.3 EU:n lainsäädäntö

Euroopan unionin toiminnasta solmittu sopimus (SEUT)

Euroopan unionin lainsäädännössä verrataan yleensä kansallisia ja rajat ylittäviä tilanteita, kun arvioidaan tilanteiden samanlaisuutta ja sitä, ovatko kansalliset säännökset

ristiriidassa SEUT:n tai ETA-sopimuksen kanssa. Yleisesti ja rajoitetusti verovelvollisten verotus voi Euroopan unionin tuomioistuimen tuomioiden mukaan olla erilainen. Mikäli yleisesti ja rajoitetusti verovelvollisten tilanne kuitenkin on samanlainen, myös verotuksen pitäisi olla samanlainen. Silloinkin kun tilanteet ovat samanlaiset ja verotuksen pitäisi olla samanlainen, erilainen verotus voi olla sallittua oikeuttamisperusteella. Oikeuttamisperusteen pitää olla suhteellisuusperiaatteen mukainen, mikä tarkoittaa, että säännöksellä pitää saavuttaa tavoiteltu päämäärä ja sen pitää olla oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään.

Korkovähennysoikeuksiin sovellettava SEUT:n vapausoikeus voisi olla sijoittautumisvapaus, jos sääntely rajattaisiin etuyhteisyydessä olevien osapuolten välisiin tilanteisiin. Etuyhteisyytilanteessa toisella osapuolella on määräysvalta toiseen osapuoleen. Euroopan unionin tuomioistuin on tarkastellut määräysvaltatilanteita yleensä sijoittautumisvapauden näkökulmasta ja katsonut, että muut vapausoikeudet ovat seurausta sijoittautumisvapauden käyttämisestä. Tällöin SEUT tai ETA-sopimus eivät rajoita korkovähennysrajoitusten soveltamista kolmansiin valtioihin eli EU- ja ETA-valtioiden ulkopuolisiin valtioihin, koska sijoittautumisvapautta ei sovelleta kolmansiin valtioihin. Pääoman vapaa liikkuvuus on ainoa vapausoikeus, jota sovelletaan myös kolmansiin valtioihin.

Euroopan unionin tuomioistuin ei ole ratkaissut SEUT:n vaikutusta tilanteessa, jossa korkomenojen vähennysoikeuden rajoittaminen on sidottu korkotulon saajan verotuksen tasoon. Euroopan unionin tuomioistuimen tuomioissa on eräissä muissa tilanteissa tarkasteltu kansallista sääntelyä, jossa toisen valtion verotuksen taso vaikuttaa tulon veronalaisuuteen toisessa jäsenvaltiossa tai oikeuteen tehdä verovähennyksiä toisessa valtiossa. Asiassa C-196/04, *Cadbury Schweppes*, jäljempänä *asia Cadbury Schweppes*, tarkasteltiin väliyhteisösäännösten yhteensovittuvuutta silloin voimassa olleen Euroopan yhteisön perustamissopimuksen, nykyisin SEUT, sijoittautumisvapausäännöksen kanssa. Asiassa Ison-Britannian väliyhteisölainsäädännön katsottiin rajoittavan isobritannialaisen yhtiön sijoittautumis-oikeutta.

Tuomion mukaan väliyhteisösäännöksiä ei pitäisi soveltaa, jos ulkomaisen väliyhteisön toiminta ei ole puhtaasti keinotekoinen. Järjestelyä ei voida tuomion mukaan pitää keinotekoisena pelkästään sen takia, että pyrkimyksenä on verotuksen keventäminen. Järjestelyä voidaan pitää keinotekoisena, kun sille on subjektiivinen tekijä eli pyrkimys saada verotusta kevennettyä ja objektiivisia väliyhteisön fyysisen olemassaolon tunnusmerkkejä ei ole saavutettu. Objektiivisia väliyhteisön fyysisen olemassaolon tunnusmerkkejä ovat yhtiön todellinen asettautuminen vastaanottajana olevaan jäsenvaltioon ja taloudellisen toiminnan tosiasiallinen harjoittaminen siellä. Asian *Cadbury-Schweppes* periaatteiden soveltuessa korkovähennysrajoitukseen rajoitusta voitaisiin soveltaa vain, jos kyseessä on keinotekoinen järjestely. Tällöin voitaisiin ajatella myös niin, että jos järjestelylle on pääasiallinen liiketaloudellinen syy, korkovähennysrajoitusta ei voitaisi soveltaa. Väliyhteisösääntely eroaa kuitenkin korkovähennysrajoituksista siten, että korkovähennysrajoituksissa kyseessä ei ole toisessa EU-valtiossa asuvan yhteisön tulon verottaminen toisessa jäsenvaltiossa, vaan korkomenojen verovähennysoikeuden rajoittaminen korkotuloa saavan yhteisön matalan verotuksen takia. Korkovähennysoikeutta voidaan rajoittaa esimerkiksi silloin, kun velkojan yhteisöveroprosentti korkomenoa vastavasta tulosta on matalampi kuin velallisen asuinvaltiossa tai korkotulo on kokonaan tai osittain verovapaata velkojalle. Korkomenon vähennysoikeutta voidaan rajoittaa myös silloin, kun velallinen ja velkoja asuvat samassa valtiossa ja korkotulo on verovapaa velkojan asuinvaltiossa esimerkiksi sillä perusteella, että korkotulon saaja on verovapaa. Rajoituksen pitäisi kohdistua sekä kansallisiin että rajat ylittäviin tilanteisiin.

Asiassa *Cadbury Schweppes* mainittuun järjestelyyn keinotekoisuuteen liittyy myös hyväksyttävän taloudellisen syyn olemassaolo. Asiassa C-126/10, *Foggia*, tarkasteltiin 19 päivänä lokakuuta 2009 annetun neuvoston direktiivin eri jäsenvaltioissa olevia yhtiöitä koskeviin sulautumisiin, jakautumisiin, osittaisjakautumisiin, varojensiirtoihin ja osakkeiden vaihtoihin sekä eurooppayhtiön (SE) tai eurooppaosuuskunnan (SCE) sään-

tömääräisen kotipaikan siirtoon jäsenvaltioiden välillä sovellettavasta yhteisestä verojärjestelmästä (2009/133/EY), jäljempänä *yrittysjärjestelydirektiivi*, 11 artiklan 1 kohdan a kohtaa (nykyinen yrittysjärjestelydirektiivin 15 artiklan 1 kohdan a kohta). Kohdan mukaan yrittysjärjestelydirektiivin etuja voidaan evätä, jos yrittysjärjestelyn pääasiallisena tarkoituksena tai yhtenä pääasiallisena tarkoituksena on veron välttäminen tai veron kiertäminen. Tuomioissa katsottiin, että hyväksyttävän taloudellisen syyn käsitteellä tarkoitetaan muuta kuin pelkän verotuksellisen edun tavoittelua. Mahdollista on kuitenkin, että hyväksyttävä taloudellinen syy muodostuu useista tavoitteista, joiden joukossa voivat olla myös verotukselliset näkökohdat. Hyväksyttävän taloudellisen syyn olemassaolo on arvioitava tapaus tapaukselta ja liiketoimi kokonaisuudessaan. Tuomioissa todetaan, että yrittysjärjestelydirektiivin säännös heijastelee unionin oikeuden yleistä periaatetta, jonka mukaan oikeuden väärinkäyttö on kiellettyä. Tuomion mukaan unionin lainsäädännön soveltamista ei voida laajentaa väärinkäyttönä pidettäviin menettelytapoihin eli toimiin, joita ei toteuteta tavanomaisen liiketoiminnan yhteydessä vaan yksinomaan unionin oikeudessa säädettyjen etujen väärinkäyttämiseksi.

Asiassa Oy AA, katsottiin, että Suomen konserniavustusjärjestelmä ei ollut ristiriidassa sijoittautumisvapauden kanssa, vaikka tytäryhtiö ei voinut antaa konserniavustusta emoyhteisölle, jonka kotipaikka ei ollut samassa jäsenvaltiossa. Näin siitä huolimatta, että konserniavustusjärjestelmän erityisenä tavoitteena ei ollut evätä veroetua täysin keinoitekoisilta järjestelyiltä. Konsernivähennyksen vähennyskelpoisuuteen ei vaikuttanut verotuksen taso konserniavustusta saavan yhtiön asuinvaltiossa. Tuomioissa katsottiin sinänsä, että Suomen konserniavustusjärjestelmä oli sijoittautumisvapauden vastainen. Lainsäädäntö ei kuitenkaan ollut ristiriidassa sijoittautumisvapauden kanssa, koska se oli oikeutettu jäsenvaltioiden välisen tasapainoisen verotusvallan jakautumisen ja veronkierron vaaran takia.

Asiassa C- 319/02, Manninen, jäljempänä *asia Manninen*, tarkasteltavana oli Suomen yhtiöveron hyvitysjärjestelmä ja sen suhde pääoman vapaaseen liikkuvuuteen. Tuomios-

sa katsottiin, että yhtiöveron hyvitys on myönnettävä Suomessa myös silloin, kun osinko maksetaan ulkomailta. Tällöin yhtiöveron hyvitys voidaan kuitenkin rajata ulkomailta todellisuudessa maksettuihin veron määrään, koska myös kotimaasta maksettujen osinkojen yhtiöveron hyvitys vastaa aina osinkoa jakavan yhtiön todellisuudessa maksettavaa veroa. Jos korkovähennysoikeutta rajoitetaan velkojan veroprosentin mukaan, tilanne muistuttaa asian Manninen tilannetta siltä osin, että Suomen veron määrään vaikuttaa, joskin välillisesti, veron määrä ulkomailta ja sitä kautta ulkomainen yhteisöveroprosentti. Asiassa Manninen annettu tuomio voitaisiin tulkita korkovähennysrajoitusta arvioitaessa siten, että se mahdollistaisi korkovähennyksen sitomisen velkojan asuinvaltion yhteisöveroprosenttiin. Korkovähennysrajoituksessa ja asiassa Manninen käsitellyssä yhtiöveron hyvitysjärjestelmässä ei kuitenkaan säännellä samaa asiaa, joten johtopäätösten tekeminen asiasta Manninen on epävarmaa.

Korkovähennysrajoitusta, jossa korkomenojen vähennysoikeutta rajoitetaan velkojan verotuksen matalan tason takia, voitaisiin pitää Euroopan unionin oikeuden mukaisena ainakin siltä osin kuin säännöstä sovelletaan sekä kotimaisilta että ulkomaisilta velkojilta otettuihin lainoihin. Kansallisessa ja rajat ylittävässä tilanteessa ei kuitenkaan myönnettäisi samansuuruisia korkovähennyksiä, jos velkojan veroprosentti olisi rajat ylittävässä tilanteessa alempi kuin velallisen veroprosentti. Jos samanlaisen verotuksen katsottaisiin toteutuvan, merkitystä ei annettaisi sille, että toisessa valtiossa yhteisöveroprosentti on alempi kuin toisessa. Verotusta voitaisiin pitää samanlaisena, jos katsottaisiin, että kyseessä on jäsenvaltioiden verotuksen tason ero. Verotusta voitaisiin pitää samanlaisena, koska korkovähennyksen rajoittaminen tehdään samanlaisella mekanismilla. Jos verotuksen kuitenkin katsottaisiin olevan erilainen, olisi ratkaistava, onko sääntelylle riittävät oikeuttamisperusteet. Mikäli sääntelyn katsottaisiin rajoittavan sijoittautumisvapautta, rajoitus voisi olla perusteltavissa oikeuttamisperusteilla, jos sääntely täyttää suhteellisuusperiaatteen, vaikka sääntelyä ei olisi rajoitettu vain keinoitekoisiin järjestelyihin. Asiassa Oy AA annetun tuomion perusteella

korkovähennysrajoitus voisi olla perusteltavissa tarpeella varmistaa verotusvallan tasapainoinen jakautuminen eri jäsenvaltioiden välillä ja välttää veronkierron vaara. Myös korkovähennysrajoituksessa voitaisiin katsoa toteutuvan alueellisen verotusvallan turvaaminen ja sen estäminen, että konsernilla olisi laaja valta valita jäsenvaltio, jossa verotus tapahtuu.

Euroopan unionin tuomioistuin on antanut tuomioita, joissa on tarkasteltu alikapitalisointisäännösten yhteensopivuutta Euroopan unionin oikeuden kanssa. Asiassa Lankhorst-Hohorst katsottiin, että Saksan alikapitalisointisäännökset olivat perustamissopimuksen sijoittautumisvapauden vastaisia, kun niillä rajoitettiin vain ulkomaiselta yhteisöltä saadun lainan korkojen vähennyskelpoisuutta. Tuomiossa katsottiin, että tytäryhtiön rahoituksen erilainen verottaminen sen mukaan, saadaanko rahoitus ulkomaiselta vai kotimaiselta yhtiöltä on sijoittautumisoikeuden rajoittamista. Tuomioistuin katsoi, että rajoitukselle ei ollut oikeuttamisperusteita. Oikeuttamisperusteeksi ei hyväksytty vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan verotulojen vähentymistä, koska se ei ole yleisen edun mukainen pakottava syy. Veronkierron vaaraa ei myöskään pidetty oikeuttamisperusteena, koska Saksan lainsäädännön tavoitteena ei ollut sulkea veroetuuden ulkopuolelle puhtaasti keinotekoisia järjestelyjä. Oikeuttamisperusteeksi ei myöskään hyväksytty verojärjestelmän johdonmukaisuutta tai verovalvonnan tehokkuuden turvaamista.

Asiassa C-524/04, *Test Claimants in the Thin Cap Group Litigation*, Euroopan unionin tuomioistuin käsitteli sitä, voidaanko kansallisessa lainsäädännössä asettaa rajoituksia konsernin sisäisille rahoitusjärjestelyille. Kyse oli siitä, voidaanko ulkomaiselle yhteisölle maksetun koron vähennyskelpoisuutta rajoittaa, vaikka vastaavaa rajoitusta ei ole kotimaiselle yhteisölle maksetulle korolle. Tuomioistuin katsoi, että kansallinen säännös oli sijoittautumisvapauden vastainen. Oikeuttamisperusteeksi ei hyväksytty kansallisen verojärjestelmän johdonmukaisuutta. Kansallista säännöstä voitiin kuitenkin soveltaa, kun oikeuttamisperusteena oli veronkierron estäminen. Oikeuttamisperuste täytti tässä asiassa toisin kuin asiassa *Lankhort-*

Hohorst suhteellisuusperiaatteen, koska verovelvollisella oli mahdollisuus ilman liiallista hallinnollista menettelyä esittää näyttöä siitä, että liiketoimelle on liiketaloudellisia syitä, ja jos toimea pidetään verovelvollisen esittämästä näytöstä huolimatta täysin keinoitekoisena vailla todellisia liiketaloudellisia syitä, korkomenoa voidaan pitää verotuksessa vähennyskelpottomana voitonjakona vain siltä osin kuin se ylittää riippumattomien osapuolten välillä sovitun koron määrän. Euroopan unionin tuomioistuin katsoi, ettei korkojen vähennysoikeutta rajoittavalla jäsenvaltiolla ole tässä tilanteessa velvollisuutta varmistaa, että vastaava tulonoikaisu tehdään velkojan asuinvaltiossa. Euroopan unionin tuomioistuin katsoi myös, että tilanteeseen ei sovelleta sijoittautumisvapauden periaatteita, jos jäsenvaltiossa oleva yhtiö saa lainan toisessa jäsenvaltiossa tai kolmannessa valtiossa asuvalta yhtiöltä, jolla ei ole määräysvaltaa lainanottajayhtiössä, kun molemmat yhtiöt ovat kolmannessa valtiossa asuvan yhteisen konserniyhtiön välittömässä tai välillisessä määräysvallassa. Sijoittautumisvapaus on ensisijainen tilanteeseen sovellettava vapaus, koska kansallista alikapitalisointisäännöstä sovelletaan vain silloin, kun rajoitetusti verovelvollisella on välitön tai välillinen määräysvalta velalliseen. Pääoman vapaan liikkuvuuden ja palveluiden vapaan tarjonnan rajoitukset ovat vain välitön seuraus sijoittautumisvapauden rajoittamisesta. Tilanteeseen ei voida myöskään soveltaa pääoman vapaan liikkuvuuden säännöksiä, koska asiassa käsiteltävänä oleva kansallinen lainsäädäntö vaikuttaa pääasiallisesti sijoittautumisvapauteen. Tällöin palveluiden tarjonnan vapaus ja pääoman vapaa liikkuvuus ovat väistämätön seuraus mahdollisesta sijoittautumisvapauden rajoittamisesta eikä kansallisen lainsäädännön perustamissopimuksen mukaisuutta voida tutkia palveluiden vapaan tarjonnan ja pääoman vapaan liikkuvuuden kannalta. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen, nykyisin SEUT:n, sijoittautumisvapauden määräyksiä ei voida soveltaa kolmansissa valtioissa asuvien hyväksi.

Komissio on todennut tiedonannossaan KOM(2007) 785 lopullinen, että ei ole suotavaa, että alikapitalisointisäännöksiä ulotetaan täysin kansallisiin tilanteisiin, jotta väl-

tyttäisiin syrjintää koskevilta syytöksiltä. Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella vaikuttaa kuitenkin siltä, että sääntely voidaan rajoittaa täysin kansallisiin tilanteisiin vain, jos oikeuttamisperusteena on esimerkiksi se, että rajoituksia ei sovelleta muihin kuin keinotekoisiiin järjestelyihin.

Euroopan unionin tuomioistuimen käytännön perusteella näyttää siltä, että muihin kuin täysin kansallisiin tilanteisiin soveltuva alikapitalisointisäännös voisi olla mahdollinen esimerkiksi seuraavassa tilanteessa:

—kansallisen säännöksen tarkoituksena on estää veronkiertäminen,

—verovelvollisella on mahdollisuus ilman liiallista hallinnollista menettelyä esittää näyttöä liiketoimen liiketaloudellisista syistä,

—jos toimea pidetään verovelvollisen esittämästä näytöstä huolimatta täysin keinotekoisena vailla todellisia liiketaloudellisia syitä, korkokuluja voidaan pitää verotuksessa vähennyskelvottomana voitonjakona ja

—korkomenot voivat olla vähennyskelvottomia vain siltä osin kuin ne ylittävät riippumattomien osapuolten välillä sovitun koron määrän.

Mikäli korkovähennysoikeuden rajoitusta sovellettaisiin sekä kansallisiin että rajat ylittäviin tilanteisiin, näyttäisi olevan mahdollista, että rajoitusta sovelletaan myös muihin kuin keinotekoisiiin järjestelyihin.

Korko- ja rojaltdirektiivi

Myös korko- ja rojaltdirektiivin säännöksillä voi olla vaikutusta korkovähennysrajoi-
tuksiin, jos katsotaan, että korkovähennysoikeuden rajoitus olisi rinnastettavissa lähdeveron perimiseen korkotulosta. Ruotsissa on keskusteltu siellä voimassa olevan korkovähennysrajituksen eurooppaoikeuden mukaisuudesta. Lähtökohta keskustelussa on ollut, että jos sääntely koskee sekä ulkomaisia että kotimaisia yhteisöjä, se olisi Euroopan unionin primaarioikeuteen kuuluvan SEUT:n mukainen. Sekundaarioikeuteen kuuluvan korko- ja rojaltdirektiivin mukaisuuteen on katsottu olevan vaikeampi ottaa kantaa, koska kyseessä ei ole lähdeveron periminen korosta, vaan vähennysoikeuden epäminen

maksajan asuinvaltiossa. Tulkinta voi olla se, että korkovähennysoikeuden rajoittamista ei rinnasteta lähdeveron perimiseen, jolloin korko- ja rojaltdirektiiviä ei sovelleta. Korko- ja rojaltdirektiivin mukaan kansallisia säännöksiä voidaan soveltaa, kun liiketoimen pääasiallisena tai yhtenä pääasiallisena tarkoituksena on veron kiertäminen, veron välttäminen tai väärinkäytökset.

Asiassa Scheuten Solar Euroopan unionin tuomioistuin katsoi, että korko- ja rojaltdirektiivi ei ole esteenä kansallisille säännöksille, joiden mukaan jäsenvaltiossa olevan yhtiön tuloon lisätään sen toiseen jäsenvaltioon sijoittautuneelle yhtiölle maksaman lainan korot. Tuomiossa tarkasteltiin Saksan korkovähennysrajoituksia. Korko- ja rojaltdirektiivi ei asiassa annetun tuomion mukaan estä erityisiä tai yleisiä korkovähennysrajoituksia.

1.4 Sopimukset kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi

Suomen tekemät sopimukset kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi perustuvat yleensä OECD:n malliverosopimukseen. Malliverosopimuksen kommentaarissa ohjeistetaan malliverosopimuksen määräyksien tulkintaa. Malliverosopimuksen kommentaarissa on otettu kantaa korkovähennysoikeuden rajoittamiseen vain alikapitalisointisäännöksellä. Yksittäisen verosopimuksen määräykset voivat poiketa malliverosopimuksesta, joten myös tällä perusteella yksittäisen verosopimuksen tulkinta voi olla erilainen kuin malliverosopimuksen kommentaarissa. Lisäksi verosopimuksen osapuolina olevat valtiot saattavat poiketa kommentaarin tulkintaohjeista.

OECD:n malliverosopimuksen 9 artiklassa käsitellään etuyhteydessä olevien yritysten verotusta. Malliverosopimuksen kommentaarin mukaan artikla ei estä kansallisten alikapitalisointisäännösten soveltamista, kun tarkoituksena on soveltaa markkinaehtoperiaatetta velkasuhteessa. Artiklaa voidaan soveltaa sekä määritettäessä koron markkinaehtoisuutta että sitä, pitäisikö lainaa pitää lainana vai esimerkiksi pääomana. Yrityksen voitto

ei artiklan soveltamisen seurauksena saisi ylittää markkinaehtoista voittoa.

Jos yhdessä valtiossa olevan yrityksen voitto kasvaa viranomaisten tekemässä oikaisussa siten, että siinä verotetaan samaa tuloa, joka on jo verotettu toisessa valtiossa olevan etuyhteisyriksen tulona, jälkimmäinen valtio saattaa olla velvollinen tekemään vastaoikaisun OECD:n malliverosopimuksen 9 artiklan 2 kohdan perusteella. Vastaoikaisu olisi tehtävä silloin, kun ensimmäisessä valtiossa tehty tulonlisäys on sekä periaatteellisesti että määrältään oikeutettu. Vastaoikaisulla poistetaan saman erän verottaminen kahdessa valtiossa.

Malliverosopimuksen 10 artiklassa on määräyksiä osinkotulon verotuksesta. Osinkotulon lisäksi artiklaa sovelletaan velalle maksettuun korkoon silloin, kun velkoja tosiasiasa jakaa velallisyhtiön yritysrisikin. Artikla ei estä koron luokittelua osingoksi kansallisten alikapitalisointisäännösten mukaan. Malliverosopimuksen kommentaarin mukaan voidaan ottaa huomioon muun muassa seuraavia seikkoja arvioitaessa velkojan osuutta velallisyhtiön yritysrisikkiin:

—onko lainalla pyritty korvaamaan merkittävä osa yrityksen menetetyistä pääomasta eikä yrityksessä ole lainaa vastaavia varoja,

—onko velkojalla oikeus yhtiön voittoihin,

—onko laina pääomaehtoinen muihin velkoihin ja osingon maksuun nähden,

—onko koron määrä tai maksu riippuvainen yhtiön voitoista ja

—velkakirjassa ei ole sovittu tiettyä takaisinmaksupäivää.

Malliverosopimuksen 11 artiklan 3 kohdassa määritellään koron käsite verosopimusta sovellettaessa. Yleensä ottaen korolla tarkoitetaan tuloa mistä tahansa velkasaatavasta. Esimerkiksi vaihtovelkakirjoista saatua korkoa ei yleensä olisi pidettävä osinkona ennen kuin velkakirja on konvertoitu osakkeiksi. Näiden velkakirjojen korkoja voidaan kuitenkin pitää osinkona, jos velka on osallisena velallisyriksen yritysrisikkiin. Korkona ei pidetä alikapitalisointinäkökulmasta eriä, joita pidetään artiklassa 10 tarkoitettuna osinkona.

Malliverosopimuksessa tarkoitettuna korkona pidetään 11 artiklan 3 kohdan mukaan enintään koron markkinaehtoista määrää, kun koron maksajan ja saajan välillä tai näiden ja

kolmannen tahon välillä on erityinen suhde ja korko ylittää markkinaehtoisen määrän. Korkona käsiteltävää määrää verotetaan sopimusvaltioiden kansallisen lainsäädännön mukaan, jos verosopimuksen muut artikkelit eivät vaikuta verotukseen. Määräys mahdollistaa puuttumisen koron määrään, mutta malliverosopimuksen 11 artiklan 6 kohdan kommentaarin mukaan ei esimerkiksi lainan uudelleen luokittelua pääomaksi. Sopimusvaltiot voivat kuitenkin muuttaa malliverosopimuksen tekstiä niin, että laina voidaan luokitella tämänkin kohdan mukaan uudelleen. Malliverosopimuksen 9 artiklan mukaan laina voidaan kuitenkin luokitella uudelleen pääomaksi.

Malliverosopimuksen syrjintäkieltosäännökset ovat malliverosopimuksen 24 artiklassa. Malliverosopimuksen 24 artiklan 4 kohdassa on niin sanottu erityinen syrjintäkielto, joka koskee muun muassa toisessa sopimusvaltiossa asuvalle maksetun koron vähennyskelpoisuutta. Määräyksen mukaan tällainen korko pitää olla toisessa sopimusvaltiossa asuvalle yritykselle vähennyskelpoinen samalla tavalla kuin samassa valtiossa asuvalle yritykselle maksettu korko. Erityinen syrjintäkieltosäännös ei estä soveltamasta kansallisia alikapitalisointisäännöksiä, kun ne ovat yhteensopivia 9 artiklan 1 kohdan ja 11 artiklan 6 kohdan kanssa. Jos alikapitalisointisäännökset eivät täytä 9 ja 11 artiklojen mainittujen kohtien edellytyksiä, erityinen syrjintäkieltosäännös estää kansallisen alikapitalisointisäännöksen soveltamisen vain toisessa sopimusvaltiossa asuvalle velkojalle maksettuun korkomenuun.

Malliverosopimuksen 24 artiklan 5 kohdan syrjintäkieltosäännöksen mukaan toisessa jäsenvaltiossa olevan omistajan toisessa valtiossa omistamaa tai hallinnoimaa yhtiötä ei saa verotuksessa kohdella epäedullisemmin kuin yhtiötä, jonka omistaja on samassa valtiossa. Ulkomaisen omistuksen syrjintäkieltosäännöksellä voitaisiin rajoittaa kansallisia alikapitalisointisäännöksiä, jos niitä sovelletaan vain rajoitetusti verovelvollisten määrävallassa oleviin yrityksiin. Syrjintäkieltosäännöstä ei voida kuitenkaan soveltaa, jos malliverosopimuksen 9 artikla ja 11 artiklan 6 kohta mahdollistavat alikapitalisointisäännöksen.

1.5 Nykytilan arviointi

Verotuskäytännössä on tullut esille erilaisia tilanteita, joissa verotettavaa tuloa pienennetään Suomessa maksamalla korkoja rajoitettuihin verovelvollisille tai painottamalla verovelvollisen rahoitusrakenne vieraalla pääomalla. Verovuonna 2011 yhteisöverokanta oli Suomessa 26 prosenttia ja verovuoden 2012 alusta yhteisöverokanta on ollut 24,5 prosenttia. Toteutetun yhteisöverokannan alentamisen ei arvioida merkittävästi vähentävän järjestelyjä, joissa korkomenoja kohdennetaan Suomeen veroetujen saavuttamiseksi.

Korkomeno kaventaa veropohjaa Suomessa, kun vieras pääoma painottuu yrityksen rahoitusrakenne. Vieraasta pääomasta maksettava korko on yleensä verotuksessa vähennyskelpoinen, mutta oman pääoman tuottoa, kuten osinkoa, ei voida yleensä vähentää verotettavasta tulosta. Veropohjaa voidaan kaventaa myös verotuksellisilla hybridijärjestelyillä, joissa korkomeno on vähennyskelpoinen maksajan asuinvaltiossa ja verovapaa maksunsaajan asuinvaltiossa esimerkiksi osinkona tai omaisuuden luovutusvoittona. Yrityshankinta voidaan tehdä velkarahalla, jolloin ostajana oleva holding-yhtiö tai ulkomaisen yhteisön Suomessa oleva kiinteä toimipaikka, jolle osakkeet kohdennetaan, vähentää hankintaa varten otetun lainan korkomenot. Korkomenot voidaan kattaa kohdeyhtiön tuloksella, jos kohdeyhtiö maksaa holdingyhtiölle konserniavustusta tai kohdeyhtiö ja holdingyhtiö fuusioidaan keskenään. Holdingrakenteissa vieraan pääoman määrä voi lisäksi olla suuri suhteessa omaan pääomaan ja korko voidaan maksaa valtioon, jossa verokanta on matalampi kuin Suomessa.

Korkovähennysoikeutta voidaan tällä hetkellä rajoittaa Suomessa lähinnä siirtohinnoittelusäännöksillä tai veronkiertämissäännöksellä. Siirtohinnoittelusäännöksen soveltaminen edellyttää, että lainasta perittyä koron määrää tai vieraan pääoman sijoitusta ei voida pitää markkinaehtoisena. Siirtohinnoitteluun liittyy yleensä vastaoikaisu korkotulon saajan asuinvaltiossa, jos osapuolena oleva valtio pitää tehtyä siirtohinnoitteluoikaisua perusteltuna. Verotuskäytännössä korkovä-

hennysoikeuteen on puututtu viimeaikoina myös veronkiertämissäännöksellä. Veronkiertämissäännöksen soveltuminen on arvioitava kussakin yksittäisessä tilanteessa erikseen ja sen soveltaminen on epävarmaa. Tämän takia verotuksen ennustettavuus voi olla huono veronkiertämissäännöstä sovellettaessa, mitä ei voida pitää hyvänä verojärjestelmän ominaisuutena.

Kansainvälisesti kaikissa Suomen keskeisissä kilpailijamaissa on erityisiä tai yleisiä korkovähennysrajoituksia. Tällä perusteella ei ole oletettavaa, että rajoitukset merkittävästi heikentäisivät Suomen kansainvälistä kilpailuasemaa. Sääntely saattaisi jopa osittain poistaa kilpailuvääristymiä täysin kotimaisten konsernien ja eri valtioissa toimintaa harjoittavien konsernien kesken.

Suomen veropohjaa pienentävien korkovähennysjärjestelyjen yleistyttyä ja nykyiseen sääntelyyn liittyvien ongelmien takia korkomenojen vähennysoikeutta olisi rajoitettava erityisellä lainsäädännöllä. Esityksessä ehdotetaan, että Suomessa otettaisiin käyttöön yleinen korkovähennysrajoitus ja säännöstä sovellettaisiin elinkeinotoiminnan tulolähteessä.

Sääntelyä ei tässä vaiheessa ehdoteta tuloverolakiin muun muassa siksi, että korkovähennysrajoitusten soveltaminen myös muun toiminnan tulolähteessä merkitsisi sääntelyn soveltamista asunto-osakeyhtiöihin eikä sääntelyn perusteena voitaisi käyttää verotuksen tulolaskelmaa samalla tavalla kuin elinkeinotoiminnan tulolähteessä. Asunto-osakeyhtiöiden sisällyttäminen rajoitussääntelyyn saattaisi esitysluonnoksesta saatujen lausuntojen mukaan vaarantaa asuntotuotantoa ja korottaa asuntojen vuokratasoja. Sillä voisi olla myös vaikutusta eläkevakuutusyhtiöiden tuottoihin. Jos sääntely otettaisiin tuloverolakiin, mutta asunto-osakeyhtiöt ja keskinäiset kiinteistöyhtiöt vapautettaisiin säännöksen soveltamisalasta, tietyissä rakenteissa saatettaisiin edelleen tavoitella korkovähennysten verohyötyjä myös suurissa kiinteistöhankinnoissa. Edellä esitetyistä syistä toimivana vaihtoehtona ei pidetä sellaisen korkovähennysrajoitussäännöksen ottamista tuloverolakiin, jonka mukaan rajoitusta ei sovellettaisi asunto-osakeyhtiöihin ja keskinäisiin kiinteistöosakeyhtiöihin. Koska sään-

telyä ei ehdoteta otettavaksi tuloverolakiin, eräät tilanteet, kuten kiinteistöjen vuokraus-toiminnan korkomenojen vähentäminen, saattavat jäädä korkovähennysrajoitussääntösten ulkopuolelle, jos toimintaa verotetaan muun toiminnan tulolähteessä. Sääntelyn vaikutuksia on tältäkin osin seurattava ja tarvittaessa sääntely on myöhemmin otettava myös tuloverolakiin.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1 Tavoitteet

Ehdotetun sääntelyn tavoitteena on turvata Suomen veropohjaa elinkeinoverotuksessa. Sääntelyllä pyritään myös vaikuttamaan siihen, että kotimaisten ja ulkomaisten konsernien kilpailuasema olisi samanlainen. Konsernit, joissa on vain kotimaisia yhtiöitä, eivät voi hyötyä veroeduista, joita voidaan saavuttaa ulkomailta otetuilla lainoilla.

Säännöksen tulkinnan selkeyttämiseksi ehdotetun säännöksen soveltamisen edellytyksenä ei olisi veronkiertotarkoitus. Mikäli veronkiertotarkoitus olisi yksi soveltamisedellytys, jouduttaisiin arvioimaan, milloin järjestelylle on riittävät liiketaloudelliset syyt ja milloin näitä syitä ei ole. Säännöksen soveltaminen olisi tällöin tulkinnanvaraista ja epävarmaa, mikä heikentäisi oikeusvarmuutta. Näitä tilanteita varten lainsäädännössä on jo verotusmenettelylain 28 §:n veronkiertämissäännös.

Mikäli sääntely toteutettaisiin kohdennettuna korkovähennysrajoituksena, säännöstä voitaisiin soveltaa esimerkiksi tilanteisiin, joissa Suomen veroa pyritään pienentämään siirtämällä verotettavia tuloja korkomenoina Suomesta matalan verotuksen valtioon. Tulon verotus voi olla matala, kun yhteisöverokanta on matala, tulo on osittain tai kokonaan verovapaa tai tulosta tehdään tulo saajan asuinvaltiossa verovähennyksiä. Näissä tilanteissa korkovähennysoikeuden rajoittaminen voisi kuitenkin olla tehotonta muun muassa sen takia, että korkotulon tosiasiallisen edunsaajan määrittäminen saattaa olla vaikeaa. Korkotulo saatetaan maksaa Suomesta verovelvolliselle, joka asuu valtiossa, jonka vero-

tuksen tasoa pidetään riittävänä ja korkotulon välitön tulonsaaja voi siirtää tulo eteenpäin matalan verotuksen valtiossa asuvalle. Lainaja korkojärjestelyillä verohyötyjä tavoitellaan yleensä rajat ylittävissä etuyhteystilanteissa ja elinkeinotulolähteessä, joten sääntely ehdotetaan toteutettavaksi näissä tilanteissa.

2.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Korkovähennysoikeutta voidaan rajoittaa kohdennetuilla korkovähennysrajoituksilla, alikapitalisointisäännöksillä, tuloslaskelmaan perustuvilla rajoituksilla tai yleisillä veronkiertosäännöksillä tai näiden yhdistelmillä. Kohdennetuissa, esimerkiksi korkomenoa vastaavan tulo saajan asuinvaltion verotuksen tasoon sidotuissa, säännöksissä eurooppaoikeudellinen epävarmuus on suurempi kuin yleisissä alikapitalisointisäännöksissä tai tuloslaskelmaan perustuvissa rajoituksissa.

Säännöksissä voi olla vapautussäännöksiä, joilla korkovähennysoikeus sallitaan tietyissä tilanteissa rajoitussäännöksestä huolimatta. Säännöksen hallinnollisen toimivuuden takia vapautussäännökset ovat perusteltuja. Niillä taataan se, että rajoituksilla ei puututa tilanteisiin, joissa veroetu on vähäinen tai yleensä on oletettavissa, että veroetu ei tavoitella. Sääntelykeinoon valintaan vaikuttaa se, minkälaisiin tilanteisiin lainsäädännöllä on tarkoitus puuttua.

Korkovähennysrajoitus voidaan kohdistaa kaikkiin korkomenoihin tai vain etuyhteisyri-tysten välisiin korkomenoihin. Veroetu pyritään yleensä tavoittelemaan etuyhteisyri-tysten välisissä rahoitusjärjestelyissä, joten sääntelyn tavoite toteutuu yleensä, kun rajoitusta sovelletaan vain etuyhteisyri-tysten väliin korkomenoihin. Yleensä veroetu tavoitellaan erityisesti yhteisöjen välisillä järjestelyillä. Tästä syystä sääntely olisi perusteltua rajata yhteisöjen sekä avoimien yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden suorittamiin korkomenoihin.

Sääntelyä voidaan soveltaa sekä kansallisiin että rajat ylittäviin tilanteisiin tai pelkäämään rajat ylittäviin tilanteisiin. Jos sääntelyä sovelletaan vain rajat ylittäviin tilanteisiin SEUT:n ja ETA-sopimuksen määräykset

saattavat edellyttää, että rajoitusta ei sovelleta silloin, jos järjestelylle on riittävät liiketaloudelliset syyt. Tällaisen vapautussäännöksen sisällyttäminen sääntelyyn saattaa tehdä sääntelystä vaikeasti tulkittavan, jolloin sääntelyn tehokkuus ja ennustettavuus on heikko. Tämän takia sääntely olisi yksinkertaisinta ulottaa sekä kansallisiin että rajat ylittäviin tilanteisiin.

Korkovähennysoikeuden kohdennetulla rajoituksella pyritään estämään veroetu yksittäisessä laissa määritellyssä tilanteessa. Rajoitus kohdistuu vain rajoituslainsäädännössä määriteltyjen tilanteiden korkomenoihin.

Alikapitalisointisäännös on yleinen korkovähennysoikeuden rajoitus, jonka perusteena on vieraan ja oman pääoman suhde. Vieraan ja oman pääoman suhdeluvun ylittyessä korkomenojen vähennysoikeutta rajoitetaan. Rajoitus kohdistuu yrityksen korkomenoihin kokonaisuudessaan.

Tuloslaskelmaan perustuva korkovähennysrajoitus on yleinen rajoitus, jossa nettokorkomenoja sallitaan yleensä vähennettävän vain tietty EBITDA:n tai muun tuloslaskelman tunnusluvun ylittävä prosenttimäärä. EBITDA:lla voidaan tarkoittaa kirjanpidollista EBITDA:a tai se voidaan määrittää erikseen verotuksessa käyttämällä lähtökohtana esimerkiksi elinkeinotoiminnan tulosta, johon lisätään tiettyjä verotuksessa huomioon otettavia eriä. Rajoitus kohdistuu yrityksen korkomenoihin kokonaisuudessaan. Etuyhteystilanteisiin rajoittaminen voidaan tehdä esimerkiksi siten, että nettokorkomenojen rajoitus voi olla enintään samansuuruinen kuin etuyhteisyrittäykselle suoritettujen nettokorkomenot.

Yleisiä veronkiertosäännöksiä sovelletaan tilanteisiin, joita voidaan pitää veronkiertona. Yleinen veronkiertosäännös ei kohdistu erityisesti korkovähennyksiin, mutta voi soveltaa myös niihin, jos säännöksen soveltamisedellytykset täyttyvät. Yleensä yleisen veronkiertosäännöksen yhtenä soveltamisedellytyksenä on, että järjestelylle ei ole riittävää liiketaloudellista syytä. Soveltaminen on usein sekä verovelvollisten että veronsaajien kannalta tulkinnanvarainen.

Erikseen tai korkovähennysrajoitusten lisäksi voidaan säätää, että lähdevaltiosta saatu korkotulo on rajoitetusti verovelvollisen ve-

ronalaista tuloa, jolloin siitä voidaan kansallisten säännösten mukaan periä lähdevero. Tällöin verotetaan rajoitetusti verovelvollisen saamaa korkotuloa ja verovelvollisena on korkotulon saaja. Lähdeverotus ei vaikuta koron maksajan verojen määrään, mutta kerryttää verotuloja lähdevaltioon. Lähdeveron perimistä voivat rajoittaa kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi tehdyt sopimukset sekä korko- ja rojaltidirektiivi.

Korkomenojen vähennysoikeuden rajoittamiseksi holdingrakenteissa voitaisiin myös säätää erityinen korkovähennysrajoitus. Rajoitusta voitaisiin soveltaa silloin, kun holdingyhtiö tai ulkomaisen yhteisön Suomessa oleva kiinteä toimipaikka hankkii kohdeyhtiön ja hankkiva yhtiö ottaa lainaa osakkeiden hankintaa varten. Holdingyhtiöiden korkovähennysrajoitus saattaisi kuitenkin olla ongelmallinen. Sääntelyä olisi todennäköisesti sovellettava sekä kotimaisten että ulkomailaisten omistajien holdingrakenteisiin samalla tavalla, jotta sääntely olisi eurooppaoikeuden ja ETA-sopimuksen määräysten mukainen. Sääntely voisi vaikeuttaa Suomen kansainvälistä kilpailuasemaa. Ruotsissa ei ole erityisiä korkovähennysrajoituksia, joita sovellettaisiin esimerkiksi ulkopuolisten holdingrakenteilla tekemiin osakehankintoihin. Alankomaissa ja Ranskassa on vuoden 2012 alusta rajoitettu holdingyhtiön korkomenojen vähentämistä. Nyt ehdotetun korkovähennysrajoituksen voidaan arvioida vaikuttavan korkovähennysoikeuteen osittain myös holdingrakenteissa.

2.3 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan elinkeinoverolakia muutettavaksi siten, että siihen otetaan säännös korkomenojen vähennysoikeuden rajoittamisesta. Rajoitusta sovellettaisiin yhteisöjen, avointen yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden sekä näitä vastaavien ulkomaisten yhteisöjen ja yhtiöiden verotuksessa Suomessa. Sääntely soveltuisi sekä välittömästi että välillisesti etuyhteisyrittäykseltä otettujen lainojen korkomenoihin. Välilliset lainajärjestelyt voisivat olla esimerkiksi back-to-back lainoja tai vakuuksia.

Korkomenot saataisiin vähentää täysimääräisesti korkotulojen määrää vastaavalta osin. Nettokorkomenot voitaisiin vähentää silloinkin, kun ne olisivat verovuonna enintään 500 000 euroa. Korkovähennysrajoituksia sovellettaisiin nettokorkomenojen määrään kokonaisuudessaan, kun nettokorkomenot ylittävät 500 000 euroa.

Ehdotettu korkomenojen rajoitus perustuisi koron maksajan elinkeinotoiminnan tulokseen, johon on lisätty korkomenot, verotuksessa vähennettävät poistot sekä rahoitusomaisuuden menetykset ja arvomuutokset ja konserniavustuksesta verotuksessa annetussa laissa (825/1986), jäljempänä *konserniavustuslaki*, tarkoitettu saatu konserniavustus. Elinkeinotoiminnan tuloksesta vähennetään annettu konserniavustus. Korkomenot, jotka ylittävät korkotulot, voitaisiin vähentää siltä osin kuin ne ovat enintään 30 prosenttia elinkeinotoiminnan tuloksesta edellä mainituilla lisäyksillä ja vähennyksillä. Tuloverot eivät ole vähennyskelpoisia kuluja, koska ne eivät ole tulon hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneita menoja, joten elinkeinotoiminnan tuloksella tarkoitettaisiin verotettavaa tulosta ennen tuloveroja ja muita vähennyskeltottomia veroja. Prosenttimääräisen rajan ylittävät nettokorkomenot eivät olisi vähennyskelpoisia. Vähennyskeltottomat nettokorkomenot olisivat kuitenkin määrältään enintään etuyhteisyriyten välisten nettokorkomenojen suuruiset. Jos korkoja ei makseta lainkaan etuyhteisyriyksille, ehdotettu säännös ei rajoittaisi korkomenojen vähentämistä. Korkovähennysrajoituksia ei sovellettaisi silloin, kun verovelvollinen esittää selvityksen siitä, että verovelvollisen oman pääoman suhde tilinpäätöksen mukaiseen taseen loppusummaan on korkeampi tai yhtä suuri kuin vahvistetun konsernitaseen vastaava suhdeluku. Rajoitussäännöksiä ei sovellettaisi luotto-, vakuutus- ja eläkelaitoksiin sekä eräiltä osin niiden kanssa samaan konserniin kuuluviin yrityksiin. Vähennyskeltottomat nettokorkomenot voitaisiin vähentää seuraavien verovuosien tuloista kunkin verovuoden vähennyskelpoisten korkomenojen rajoissa.

Ehdotettu korkomenojen vähennysrajoitus olisi erityissäännös, jolla rajoitetaan elinkeinotulolähteessä muuten vähennyskelpoisia korkomenoja. Korkomenojen vähentäminen

edellyttäisi edelleen yleensä ottaen muun muassa, että kyse on korkoja vähentävän verovelvollisen korkomenoista ja että korkomenot ovat markkinaehtoisia. Ehdotetun säännöksen lisäksi korkomenojen vähentämiseen voitaisiin edelleen puuttua verotusmenettelylain 28 §:n veron kiertämissäännöksellä sekä verotusmenettelylain 31 §:n siirtohinnoitteluokaisella. Nämä säännökset voivat soveltua, jos verotusmenettelylain 28 ja 31 §:n soveltamisedellytykset täyttyvät. Verotusmenettelylain 28, 29 ja 31 §:n keskinäistä suhdetta on tarkasteltu päätöksessä KHO 2009:70. Asiassa oli kysymys siitä, oliko konsernin sisäisestä alihintaisesta osakkeiden luovutuksesta tehtävä luovutuksen saajan tuloon lisäys verotusmenettelylain 29 tai 31 §:n perusteella. Verotusmenettelylain 29 §:ssä säädetään peitelystä osingosta. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että verotusmenettelylain 29 ja 31 § ovat erityissäännöksiä ja 28 § on yleissäännös. Päätöksen mukaan verotusmenettelylain 31 §:ää ei voitu soveltaa, koska säännös ei koske etua, jonka luovutuksen saaja saa saadessaan omaisuutta käypää alempaan hintaan. Korkein hallinto-oikeus katsoi verotusmenettelylain 29 §:n sinänsä soveltuvan. Säännöstä ei kuitenkaan sovellettu, koska järjestelyn ei katsottu tapahtuvan osingosta menevän veron välttämiseksi, koska elinkeinoverolain 6 a §:n mukaan yhteisön saamat osingot ovat pääsääntöisesti verovapaita.

Ehdotettujen korkovähennysrajoitussäännösten vaikutuksia korkomenojen vähentämiseen olisi seurattava. Verohallinto voisi tehdä säännösten vaikutuksista selvityksen. Selvityksen perusteella voitaisiin erikseen myöhemmin ratkaista muun muassa, onko säännöksiä tarpeen muuttaa esimerkiksi ottamalla vastaavat säännökset tuloverolakiin, laajentamalla niitä kohdennetuilla korkovähennysrajoituksilla, joilla pyritään rajoittamaan korkomenojen vähennysoikeutta tietyissä erityistilanteissa, tai konserniin rahoitusmallien takia. Sääntelyn myöhempiä muutoksia arvioitaessa olisi otettava huomioon verojärjestelmän muut muutokset, kuten mahdolliset muuttuneet konserniverosäännökset ja säännökset tulolähdejaosta.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotuksen taloudellisia vaikutuksia on arvioitu elinkeinotoiminnan tulolähteessä Verohallinnosta verovuodelta 2010 saatujen tietojen perusteella. Arvio on tehty staattisella laskelmalla. Verovaikutuksia arvioitaessa yhteisöverokantana on käytetty 24,5 prosenttia. Konsernitaseeseen perustuva vapautus korkovähennysoikeuden rajoittamisesta on otettu laskelmissa huomioon kaavamaisesti.

Vähennyskelvottomia korkoja maksavat yritykset olisivat arvioiden mukaan liikevaihdoltaan suuria. Vähennyskelvottomia korkoja maksavista yhtiöistä suurin osa kuuluisi joko kotimaisiin tai ulkomaisiin monikansallisiin yrityksiin ja yritykset olisivat keskimäärin erittäin velkaisia. Rajoitus soveltuisi 185 yritykseen verovuonna 2010. Verovuoden 2010 vähennyskelvottomien korkojen määrä olisi 587 miljoonaa euroa, täysi verovaikutuspotentiaali 144 miljoonaa euroa ja verotuottovaikutus 70 miljoonaa euroa. Täydellä verovaikutuspotentiaalilla tarkoitetaan korkovähennysrajoituksen käyttöönoton synnyttämää verovuoden yhteisöveron kokonaismuutosta. Kuitenkin vain osa täydestä verovaikutuspotentiaalista lisäisi verovuoden yhteisöveroa, sillä osa sitoutuisi tappioihin. Ilman konsernitaseeseen perustuvaa vapautussäännöstä verovuoden 2010 verotuottovaikutus olisi noin 40 miljoonaa euroa suurempi kuin silloin, kun sääntelyssä on konsernitaseeseen perustuva vapautussäännös.

Korkovähennysrajoituksella saattaisi olla vaikutuksia konserniavustuksena maksettaviin määriin, mikä voi myös pienentää rajoituksen vaikutusta yhteisöveron kasvuun rajoitussäännöksiä sovellettaessa.

3.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Ehdotettujen muutosten voidaan arvioida jonkin verran lisäävän Verohallinnon työmäärää, koska verotusta toimitettaessa olisi tutkittava korkovähennysrajoitusten soveltuminen sekä selvitettävä, voidaanko aikaisemmilta verovuosilta siirtyviä vähennyskelvottomia nettokorkomenoja käyttää. Toisaal-

ta säännös saattaisi jonkin verran pienentää Verohallinnon työmäärää velkajärjestelyjen siirtohinnoittelutilanteiden ja verotusmenettelylain 28 §:n veronkiertämissäännöksen soveltamisen selvittämisessä.

4 Asian valmistelu

4.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Valtiovarainministeriön vero-osastolla tehtiin vuonna 2009 selvitys ”Korkovähennysrajoitukset elinkeinotulon verotuksessa”. Selvitys oli lausuntokierroksella huhtikuussa 2009. Osassa lausunnoista pidettiin mahdollisena, että korkovähennysoikeutta voitaisiin rajoittaa tietyissä tilanteissa. Kohdennettu rajoitus voisi olla mahdollinen kansainvälisissä tilanteissa etuyhteisyriyten välillä, kun kyseessä on perusteeton veroetu. Rajoituksen soveltamiselle asetettaisiin vähimmäisraja ja verovelvollisella olisi oltava mahdollisuus osoittaa lainalle liiketaloudellinen syy, jolloin korkovähennysoikeutta ei rajoitettaisi. Muutamassa lausunnossa todettiin myös, että lakiin olisi otettava säännökset oman pääoman verokannustimesta, kuten NID ja ACE.

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä ja sitä on käsitelty valtiovarainministeriön 20.12.2011 asettamassa elinkeinoverotuksen asiantuntijatyöryhmässä. Työryhmä on tarkastellut kohdennettua ja yleistä korkovähennysrajoitusta, joista työryhmä piti tarkoituksenmukaisena yleistä korkovähennysrajoitusta.

4.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Esityksestä on ollut kaksi lausuntokierrosta, ensimmäinen huhtikuussa 2012 ja toinen syyskuussa 2012. Ensimmäisellä lausuntokierroksella lausunnot on pyydetty ja saatu Elinkeinoelämän Keskusliitto ry:ltä, Finanssialan Keskusliitto ry:ltä, Keskuskauppariitolta, KHT-yhdistys-Föreningen CGR ry:ltä, Perheyritysten liitto ry:ltä, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö ry:ltä, Suomen Attac ry:ltä, Suomen Veroasiantuntijat ry:ltä, Suomen Yrittäjät ry:ltä, Verohallinnolta, Veronmaksajain Keskusliitto ry:ltä ja professori Marjaana Helmiseltä. Lausunnot on

saatu myös muun muassa Suomen Kuntaliitolta, Liikennevirastolta, INFRA ry:ltä, Tietoyhtiö Valtatie 7 Oy:ltä, Työeläkevakuuttajat TELA ry:ltä, Asunto-, toimitila- ja rakennuttajaliitto RAKLI ry:ltä, Suomen Asianajajaliitolta, PricewaterhouseCoopers Oy:ltä, FVCA Suomen pääomasijoittajayhdistys ry:ltä, Helsingin kaupungilta, Energiateollisuus ry:ltä ja Kuntarahhoitus Oyj:ltä. Toisella lausuntokierroksella lausunnon ovat antaneet, Elinkeinoelämän Keskusliitto ry, Finanssialan Keskusliitto ry, Keskuskauppakamari, Perheyritysten liitto ry, Asunto-, toimitila- ja rakennuttajaliitto RAKLI, Suomen Kuntaliitto, Työeläkevakuuttajat TELA ry, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö ja Verohallinto.

Esityksessä on otettu huomioon ensimmäisellä lausuntokierroksella esitetyjä kannan-

ottoja muun muassa siten, että säännöstä ei ehdoteta sovellettavaksi muun toiminnan tulolähteeseen, jotta se ei rajoita muun muassa asunto-osakeyhtiöiden korkovähennysoikeutta. Tällä pyritään estämään säännöksen haitallisia vaikutuksia, kuten asuntojen vuokratason nousua, kunnille ja eläkevakuutusyhtiöille. Myös vakuuden vaikutusta siihen, että velka katsotaan saadun etuyhteysosapuolelta, on muutettu, tietyjä toimialoja on vapautettu korkovähennysrajoitusten soveltamisesta ja sääntelyyn on lisätty säännös, jonka mukaan korkovähennysrajoituksista voi vapautua tietyissä tilanteissa taseen oman pääoman ja taseen loppusumman suhdeluvun perusteella. Lisäksi säännöksen rakennetta on muutettu ja sanamuotoa on selkeytetty. Toisen lausuntokierroksen jälkeen eräitä yksityiskohtia on täsmennetty.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki elinkeinotulon verottamisesta

18 a §. Lainkohdassa säädettäisiin yhteisöjen, avointen yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden korkojen vähennyskelpoisuudesta. Yhteisöllä tarkoitettaisiin tuloverolain 3 §:n yhteisöjä. Säännöksiä sovellettaisiin myös vastaavien ulkomaisten yhteisöjen tai yhtiöiden suorittamiin korkomenoihin. Säännökset soveltuisivat ulkomaisiin yhteisöihin ja yhtiöihin, jos niillä olisi Suomessa kiinteä toimipaikka tai jos ne muutoin saisivat Suomesta elinkeinoverolain mukaan verotettavaa tuloa, kuten vuokratuloa. Vaikka korkovähennysoikeutta rajoitettaisiin, korkomenoa vastaava tulo olisi edelleen saajalleen korkotuloa eikä tuloa pidettäisi saajan verotuksessa esimerkiksi osinkona.

Säännöksellä ei ole tarkoitus muuttaa korkomenon tai korkotulon käsitettä verotuksessa. Korkona pidettäisiin edelleen korvausta vieraasta pääomasta. Korvaus voi olla ajankulumiseen perustuva prosentuaalinen korvaus tai velan syntyessä maksettu kertakaikkinen korvaus. Esimerkiksi päätöksessä KHO 1999 T 330 ja ennakkoratkaisussa KVL 197:80 korkona on pidetty lainan liikkeellaskutappiota.

Elinkeinotulolähteeseen kuuluvat korkomenot olisivat 2 momentin mukaan vähennyskelpoisia siltä osin kuin ne ovat enintään korkotulojen suuruiset. Vähennysoikeuden rajoitus soveltuisi nettokorkomenoihin. Nettokorkomenoilla tarkoitettaisiin korkotulot ylittäviä korkomenoja. Nettokorkomenot olisivat kuitenkin vähennyskelpoisia, jos ne ovat enintään 500 000 euroa. Jos nettokorkomenot olisivat esimerkiksi 700 000 euroa, 500 000 euron vähennyskelpoista määrää ei sovellettaisi, vaan olisi tarkasteltava, täyttyvätkö lainkohdan muut korkovähennysoikeuden rajoitusedellytykset, kuten 2 momentissa oleva 30 prosentin rajoitus. Jos esimerkiksi 30 prosentin rajoituksen mukaan vähennettävien korkojen määrä olisi nolla, koko 700 000 euron määrä jäisi verovuonna vähentämättä, mikäli vähennysoikeutta ei olisi muulla perusteella. Euromääräiseen ra-

jaan sisältyisivät sekä etuyhteydessä oleville osapuolille että muille suoritettut nettokorkomenot. Euromääräinen raja asetettaisiin, jotta säännöksen soveltamisesta ei aiheutuisi kohdentonta työtä Verohallinnolle ja verovelvollisille.

Korkomenoja ei voisi 2 momentin mukaan vähentää siltä osin kuin nettokorkomenot olisivat enemmän kuin 30 prosenttia yhteisön tai yhtiön elinkeinotoiminnan tuloksesta, johon on lisätty korkomenot, verotuksessa vähennettävät poistot, rahoitusomaisuuden menetykset ja arvomuutokset sekä konserniavustuslaissa tarkoitettu saatu konserniavustus. Lisäksi laskentapohjana olevasta elinkeinotoiminnan tuloksesta vähennettäisiin annettu konserniavustus. Elinkeinotoiminnan tuloksella tarkoitettaisiin elinkeinoverolain 3 §:n mukaisesti verovuoden tuottojen ja kulujen erotusta verotuksessa ennen aikaisempien vuosien vahvistettujen tappioiden vähentämistä. Koska tuloverot eivät ole verotuksessa vähennyskelpoisia kuluja, elinkeinotoiminnan tuloksella tarkoitettaisiin verotettavaa tulosta ennen tuloeroja ja muita vähennyskeltottomia veroja.

Kotimainen osakeyhtiö saattaa omistaa ulkomailla yhteisön, jota pidetään ulkomaisten väliyhteisöjen osakkeiden verotuksesta annetun lain (1217/1994), jäljempänä *väliyhteisölaki*, mukaisena väliyhteisönä. Päätöksen KHO 18.8.2003 T 1837 mukaan vakuutusyhtiön veronalainen väliyhteisötulo laskettiin Suomen verotusta koskevien säännösten mukaan. Ulkomaisen väliyhteisön tulosta saatiin vähentää vakuutustoimintaan liittyvä varaus, joka olisi ollut Suomessa vakuutustoimintaa harjoittavan yhtiön verotuksessa vähennyskelpoinen. Tällä perusteella korkovähennysoikeuden rajoitukset olisi otettava huomioon myös väliyhteisötuloa laskettaessa. Väliyhteisön tuloa ei luettaisi elinkeinotoiminnan tulokseen, josta laskettaisiin väliyhteisötulosta verovelvollisen korkovähennysoikeuden rajoitus.

Laskettaessa, ylittävätkö nettokorkomenot 30 prosenttia oikaistusta elinkeinotoiminnan tuloksesta, kaikki verovelvollisen etuyhteisyriyksille ja muille kuin etuyhteisyriyksille olevien velkojen korot otettaisiin huomioon.

Rajoitus soveltuisi sekä kansallisiin että rajat ylittäviin korkosuorituksiin.

Vähennyskeltottomien 30 prosentin rajan ylittävien nettokorkomenojen määrä olisi 2 momentin mukaan enintään yhtä suuri kuin etuyhteydessä olevien osapuolten väliset nettokorkomenot. Nettokorkomenot voitaisiin siis vähentää siltä osin kuin 30 prosentin rajan ylittävät nettokorkomenot olisivat suuremmat kuin etuyhteydessä olevalle osapuolelle verovuonna suoritettut nettokorkomenot. Jos verovelvollinen ei maksaisi lainkaan korkoja etuyhteydessä oleville osapuolille, korkovähennysoikeutta ei rajoitettaisi. Vähennyskeltottomien korkojen määrä rajattaisiin etuyhteydosapuolten välisiin nettokorkomeluihin, koska korkovähennyksillä tavoitellaan veroetuja erityisesti etuyhteydosapuolten välisissä lainajärjestelyissä.

Korkovähennysrajoituksia ei 3 momentin mukaan sovellettaisi silloin, kun verovelvollinen esittää selvityksen siitä, että verovelvollisen oman pääoman suhde vahvistetun tilinpäätöksen mukaiseen taseen loppusummaan on korkeampi tai yhtä suuri kuin vahvistetun konsernitaseen vastaava suhdeluku verovuoden lopussa.

Tarkasteltaessa erillisyhtiön taseen ja konsernitaseen suhdelukuja verrattaisiin kirjanpidon oman pääoman suhdetta taseen loppusummaan siten kuin ne määritellään tilinpäätöksessä kirjanpidon säännösten mukaan. Mahdollisella siirtohinnoittelusäännösten mukaisella velan luokittelulla omaksi pääomaksi ei olisi vaikutusta tarkasteluun. Vertailussa voitaisiin käyttää erillisyhtiön vahvistettua IFRS-tilinpäätöstä. Jos erillisyhtiöllä ei olisi vahvistettua IFRS-tilinpäätöstä, vertailussa olisi käytettävä muuta vahvistettua tilinpäätöstä.

Konsernitaseella tarkoitetaan koko konsernin konsernitasetta, eikä alakonsernin tasetta, jolloin konsernitase voi olla vahvistettu myös ulkomailla. Säännöstä sovellettaisiin vain silloin, kun konsernitase olisi laadittu Euroopan unionin jäsenvaltiossa, Euroopan talousalueella olevassa valtiossa tai valtiossa, jonka kanssa Suomella on voimassa oleva kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskeva sopimus. Kaksinkertaisen verotuksen välttämistä koskevalla sopimuksella tarkoitettaisiin verosopimusta, joka vastaa laajuudeltaan

OECD:n malliverosopimusta. Ensisijaisesti vertailussa käytettäisiin kansainvälisten tilinpäätösstandardien, jäljempänä IFRS, mukaisista tilinpäätöistä. Kansainvälisillä tilinpäätösstandardeilla tarkoitetaan samaa kuin kirjanpitolain (1336/1997) 7 a luvun 1 §:ssä. Jos yhtiöllä ei olisi kansainvälisten tilinpäätösstandardien mukaista tilinpäätöstä, tarkastelussa käytettäisiin EU:n jäsenvaltion tai ETA-valtion kirjanpitolainsäädännön ja näiden puuttuessa vastaavien säännösten mukaista tilinpäätöstä. Vastaavien säännösten mukainen tilinpäätös olisi esimerkiksi US GAAP:n mukaan vahvistettu tilinpäätös. Sääntelyn tarkoituksena on mahdollistaa korkomenojen vähentäminen verovelvollisen selvityksen perusteella silloin, jos yksittäisessä yrityksessä oman pääoman osuus taseen loppusummasta on vähintään samalla tasolla kuin koko konsernissa. Tällä pyritään muun muassa lieventämään sääntelyn vaikutuksia keskitettyyn konsernirahoitukseen.

Rajoitussäännöksiä ei 4 momentin mukaan sovellettaisi luottolaitokseen, sen kanssa samaan konsolidointiryhmään kuuluvaan yritykseen, vakuutuslaitokseen, vakuutuslaitoksen omistusyhteisöön, eläkelaitokseen eikä rahoitus- ja vakuutusryhmittymän omistusyhteisöön. Konsolidointiryhmään kuuluvalla yrityksellä tarkoitettaisiin luottolaitostoiminnasta annetun lain (121/2007), jäljempänä *luottolaitoslaki*, 16 §:n mukaiseen konsolidointiryhmään kuuluvia yrityksiä. Luottolaitoslaisissa konsolidointiryhmällä tarkoitetaan konsernia, jonka muodostavat emoyhtiönä oleva luottolaitos tai ulkomainen luottolaitos tai näiden emoyrityksenä oleva muu omistusyhteisö kuin sijoituspalveluyritys sekä emoyrityksen tytäryritykset. Tytäryrityksiä ovat luottolaitokset, ulkomaiset luottolaitokset, rahoituslaitokset ja palveluyritykset. Luottolaitokset, niiden konsolidointiryhmään kuuluvat yritykset, sekä vakuutuslaitoksen omistusyhteisöt ja rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetun lain (699/2004) 2 §:n 1 momentin 12 kohdassa tarkoitettut ryhmittymän omistusyhteisöt olisivat sääntelyn ulkopuolella, koska niiden toimintaa ja vakavaraisuutta säädellään ja valvotaan muun lainsäädännön perusteella ja koska niiden tilinpäätöksessä on erityisiä eria. Vakuutus- ja eläkelaitoksia ovat muun muas-

sa vakuutusyhtiölain (521/2008) mukaiset vakuutusyhtiöt, vakuutusyhdistykset, vakuutuskassat, eläkekassat, työeläkekassat sekä eläkesäätiöt. Vakuutuslaitosten ryhmävalvontaan ei lueta sellaisia Finanssivalvonnan valvonnassa olevia muita yrityksiä kuin vakuutuslaitoksia ja niiden omistusyhteisöjä, joihin edellä mainituista syistä olisi perusteltua soveltaa ehdotettuja rajoitussäännöksiä.

Etuyhteyden määritelmä olisi 5 momentissa ja se olisi sama kuin verotusmenettelylain 31 §:ssä. Verotusmenettelylain mukaan osapuolet ovat etuyhteydessä, kun liiketoimen osapuolella on määräysvalta toisessa liiketoimen osapuolella. Korkovähennysrajoituksessa tarkasteltava liiketoimi olisi velkasuhde. Määräysvallan pitäisi olla velkasuhteen osapuolten välillä välittömästi tai välillisesti. Velkasuhteen osapuolilla tarkoitettaisiin koron maksajaa ja korkomenoa vastaavan tulon tosiasiallista edunsaajaa. Määräysvalta on silloin, kun välitön tai välillinen omistus pääomasta tai osakkeiden tai osuuksien äänimäärästä on yli puolet tai toisella osapuolella on välillinen tai välitön oikeus nimittää yli puolet esimerkiksi toisen yhteisön hallitukseen. Määräysvalta on myös silloin, kun toista osapuolta johdetaan yhdessä toisen osapuolen kanssa tai se muuten tosiasiallisesti käyttää määräysvaltaa toisessa osapuolella. Määräysvaltaa käyttävä kolmas osapuoli voi olla myös luonnollinen henkilö yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa.

Ehdotetun 6 momentin mukaan velkaa pidettäisiin etuyhteydessä olevalta osapuolelta otettuna, jos etuyhteydessä oleva osapuoli antaa muulle kuin etuyhteydessä olevalle osapuolelle, esimerkiksi pankille, lainan tai etuyhteysosapuolen velan vakuudeksi saatavan ja muu kuin etuyhteydessä oleva osapuoli lainaa varat toiselle etuyhteydessä olevalle osapuolelle. Vakuus voisi tehdä muulta kuin etuyhteydessä olevalta osapuolelta otetun velan etuyhteydessä olevalta osapuolelta otetuksi, jos velan vakuutena on saatava. Rajoitus soveltuisi back-to-back järjestelyihin ja vakuutena oleviin saataviin tietyin edellytyksin. Tällaisessa tilanteessa muu kuin etuyhteydessä oleva osapuoli voi periä etuyhteydessä olevalta velalliselta koron ja maksaa saamastaan lainasta tai vakuutena olevasta saatavasta korvauksen toiselle etuyhteydessä

olevalle osapuolelle. Mikäli vakuudeksi annettaisiin esimerkiksi muulta kuin etuyhteydessä olevalta osapuolelta velan ottaneen yhteisön osakkeet, tällaisen vakuuden ei katsottaisi tekevän velasta etuyhteysosapuolelta otettua. Tavoitteena on helpottaa niin yritys- kuin kuntakonsernien keskitetyn rahoituksen hoitamista, kun vain vakuutena oleva saatava tai velan muu yhteys saatavaan voi merkitä muulta kuin etuyhteysosapuolelta otetun velan pitämistä etuyhteysosapuolelta otettuna. Vakuussääntelyn rajoittamisella saataviin on tavoitteena helpottaa myös niin sanottujen kokonaishoitopalveluiden rahoitusrakenteita. Kokonaishoitopalveluiden verotuksesta säädetään voimassa olevassa laissa eräiltä osin muun muassa 19 a §:ssä. Yleisölle liikkeelle lasketun joukkovelkakirjan korkoja ei pidettäisi etuyhteydessä olevien osapuolten välisenä velkoina esimerkiksi silloin, kun muu kuin etuyhteydessä oleva taho, kuten pankki, on merkinnyt konserniyhtiön liikkeelle laskemaa joukkovelkakirjalainaa ja pankki on antanut lainan toiselle konserniyhtiölle. Etuyhteydessä olevalta osapuolelta otettuja lainoja ei syntyisi niin sanotuissa cash pooling -tilanteissa silloin, kun cash pooling -varat ovat edelleen kunkin konserniyhtiön nimissä. Lisäksi korkovähennysoikeuden rajoituksen soveltaminen 6 momentin tilanteissa edellyttäisi, että muut 18 a §:ssä mainitut korkovähennysrajoituksen edellytykset täyttyisivät eikä vapautussäännöksiä sovellettaisi.

Ehdotetun 7 momentin mukaan nettokorkomenot, joita ei voitaisi vähentää 2 momentin mukaan, voitaisiin kuitenkin vähentää seuraavien verovuosien tuloista. Verovelvollisen olisi esitettävä vaatimus vähennyskelvottoman nettokorkomenon vähentämisestä ja selvitettävä vaatimuksessa myös vähennyksen perusteet. Vähennyskelvottomat nettokorkomenot kumuloitaisiin yhdeksi eräksi, kun niiden vähennyskelvottomuus on todettu yksittäisenä verovuotena. Vähennyskelvottoman nettokorkomenon katsottaisiin syntyvän sinä verovuonna, jolta päätös korkomenon vähennyskelvottomuudesta tehdään. Aikaisempien vuosien vähennyskelvottomia nettokorkomenoja ei voitaisi kuitenkaan vähentää enempää kuin, mitä seuraavan verovuoden vähennysrajat sallivat. Vähennyksen tekemiselle ei olisi aikarajaa eivätkä omista-

janvaihdokset vaikuttaisi vähennysoikeuden käyttämiseen. Yhteisön sulautuessa vähennyskelvoton nettokorkomeno siirtyisi vastaanottavalle yhteisölle. Jakautumisessa vähennyskelvoton nettokorkomeno siirtyisi vastaanottavalle yhteisölle siltä osin kuin olisi ilmeistä, että vähennyskelvoton nettokorkomeno olisi syntynyt vastaanottavalle yhteisölle siirtyneessä toiminnassa ja muussa tilanteessa samassa suhteessa kuin jakautuvan yhteisön nettovarot siirtyisivät vastaanottavalle yhteisölle. Nettovaroilla tarkoitetaan varojen arvostamisesta annetun lain (1142/2005) 2 luvun mukaisia nettovaroja. Liiketoimintasiirrossa siirtävän yhteisön vähennyskelvoton nettokorkomeno ei siirtyisi vastaanottavalle yhteisölle. Vähennyskelvottoman nettokorkomenon siirtymisessä yritysjärjestelytilanteissa sovellettaisiin siis osin samanlaisia periaatteita kuin vahvistettujen tappioiden siirtymisessä.

1.2 Laki verotusmenettelystä

65 §. *Muutoksenhaku tappiota, vähennyskelvotonta nettokorkomenoa ja opinto-*

lainavähennyksen veroalijäämää koskevaan päätökseen. Verotusmenettelystä annetun lain 65 §:n 1 momenttia muutettaisiin. Momentissa todettaisiin, että vähennyskelvotonta nettokorkomenoa koskevaan päätökseen voisi hakea muutosta siltä verovuodelta, jolta syntyvää vähennyskelvotonta nettokorkomenoa päätös koskee. Vähennyskelvottoman nettokorkomenon katsottaisiin syntyvän sinä verovuonna, jolta päätös korkomenon vähennyskelvottomuudesta tehdään. Pykälän otsikkoa muutettaisiin vastaavasti.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013. Lakeja sovellettaisiin ensimmäisen kerran vuodelta 2014 toimitettavassa verotuksessa, jotta verovelvollisilla ja Verohallinnolla olisi riittävä aika varautua säännöksen soveltamiseen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

lolla on yksin tai yhdessä lähipiirinsä kanssa määräysvalta velkasuhteen molemmissa osapuolissa verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 31 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Velkasuhteen osapuolilla tarkoitetaan koron maksajaa ja korkomenoa vastaavan tulon tosiasiallista edunsaajaa.

Jos koron perusteena oleva velka on otettu muulta kuin etuyhteydessä olevalta osapuolelta, velkaa pidetään etuyhteydessä olevalta osapuolelta otettuna velkana siltä osin kuin

1) etuyhteydessä olevalla osapuolella on saatava muulta kuin etuyhteydessä olevalta osapuolelta ja saatavalla on yhteys velkaan; tai

2) velan vakuutena on etuyhteysosapuolen saatava.

Nettokorkomenot, jotka ovat 2 momentin mukaan vähennyskelvottomia (*vähennyskelvottomat nettokorkomenot*), voidaan vähentää seuraavien vuosien tuloista kunkin verovuoden vähennyskelvoisten korkomenojen määrään saakka. Verovelvollisen on vaadittava

vähennyskelvottomien nettokorkomenojen vähentämistä ja selvitettävä vähennyksen perusteet. Yhteisön sulaututtua sulautuvan yhteisön aikaisemmilta vuosilta siirtyvä vähennyskelvoton nettokorkomeno siirtyy vastaanottavalle yhteisölle. Yhteisön jakauduttua jakautuvan yhteisön aikaisemmilta vuosilta siirtyvä vähennyskelvoton nettokorkomeno siirtyy vastaanottavalle yhteisölle siltä osin kuin on ilmeistä, että vähennyskelvoton nettokorkomeno on syntynyt vastaanottavalle yhteisölle siirtyneessä toiminnassa. Muilta osin vähennyskelvoton nettokorkomeno siirtyy samassa suhteessa kuin jakautuvan yhteisön varojen arvostamisesta verotuksessa annetun lain (1142/2005) 2 luvussa tarkoitettu nettovarallisuus siirtyy vastaanottavalle yhteisölle.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2014 toimitettavassa verotuksessa.

2.

Laki**verotusmenettelystä annetun lain 65 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 65 §, sellaisena kuin se on laissa 410/2005, seuraavasti:

65 §

Muutoksenhaku tappiota, vähennyskelvotonta nettokorkomenoa ja opintolainavähennyksen veroalijäämää koskevaan päätökseen

Vahvistettua tappiota koskevaan päätökseen saa hakea muutosta siltä verovuodelta, jolta vahvistettavaa tappiota päätös koskee. Vähennyskelvotonta nettokorkomenoa koskevaan päätökseen saa hakea muutosta siltä verovuodelta, jolta syntyvää vähennyskelvotonta nettokorkomenoa päätös koskee.

Tuloverolain 127 e §:n 2 momentissa tarkoitettua opintolainavähennyksen veroalijäämää koskevaan päätökseen saa hakea muutosta siltä verovuodelta, jolta syntyvää opintolainavähennyksen veroalijäämää päätös koskee.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2014 toimitettavassa verotuksessa.

Helsingissä 1 päivänä marraskuuta 2012

Pääministeri

JYRKI KATAINEN

Ulkoasiainministeri *Erkki Tuomioja*

2.

Laki**verotusmenettelystä annetun lain 65 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 65 §, sellaisena kuin se on laissa 410/2005, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

65 §

Muutoksenhaku tappiota ja opintolainavähennyksen veroalijäämää koskevaan päätökseen

Vahvistettua tappiota koskevaan päätökseen saa hakea muutosta siltä verovuodelta, jolta vahvistettavaa tappiota päätös koskee.

Tuloverolain 127 e §:n 2 momentissa tarkoitettua opintolainavähennyksen veroalijäämää koskevaan päätökseen saa hakea muutosta siltä verovuodelta, jolta syntyvää opintolainavähennyksen veroalijäämää päätös koskee.

Ehdotus

65 §

Muutoksenhaku tappiota, vähennyskelvotonta nettokorkomenoa ja opintolainavähennyksen veroalijäämää koskevaan päätökseen

Vahvistettua tappiota koskevaan päätökseen saa hakea muutosta siltä verovuodelta, jolta vahvistettavaa tappiota päätös koskee. Vähennyskelvotonta nettokorkomenoa koskevaan päätökseen saa hakea muutosta siltä verovuodelta, jolta syntyvää vähennyskelvotonta nettokorkomenoa päätös koskee.

Tuloverolain 127 e §:n 2 momentissa tarkoitettua opintolainavähennyksen veroalijäämää koskevaan päätökseen saa hakea muutosta siltä verovuodelta, jolta syntyvää opintolainavähennyksen veroalijäämää päätös koskee.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lakia sovelletaan ensimmäisen kerran vuodelta 2014 toimitettavassa verotuksessa.